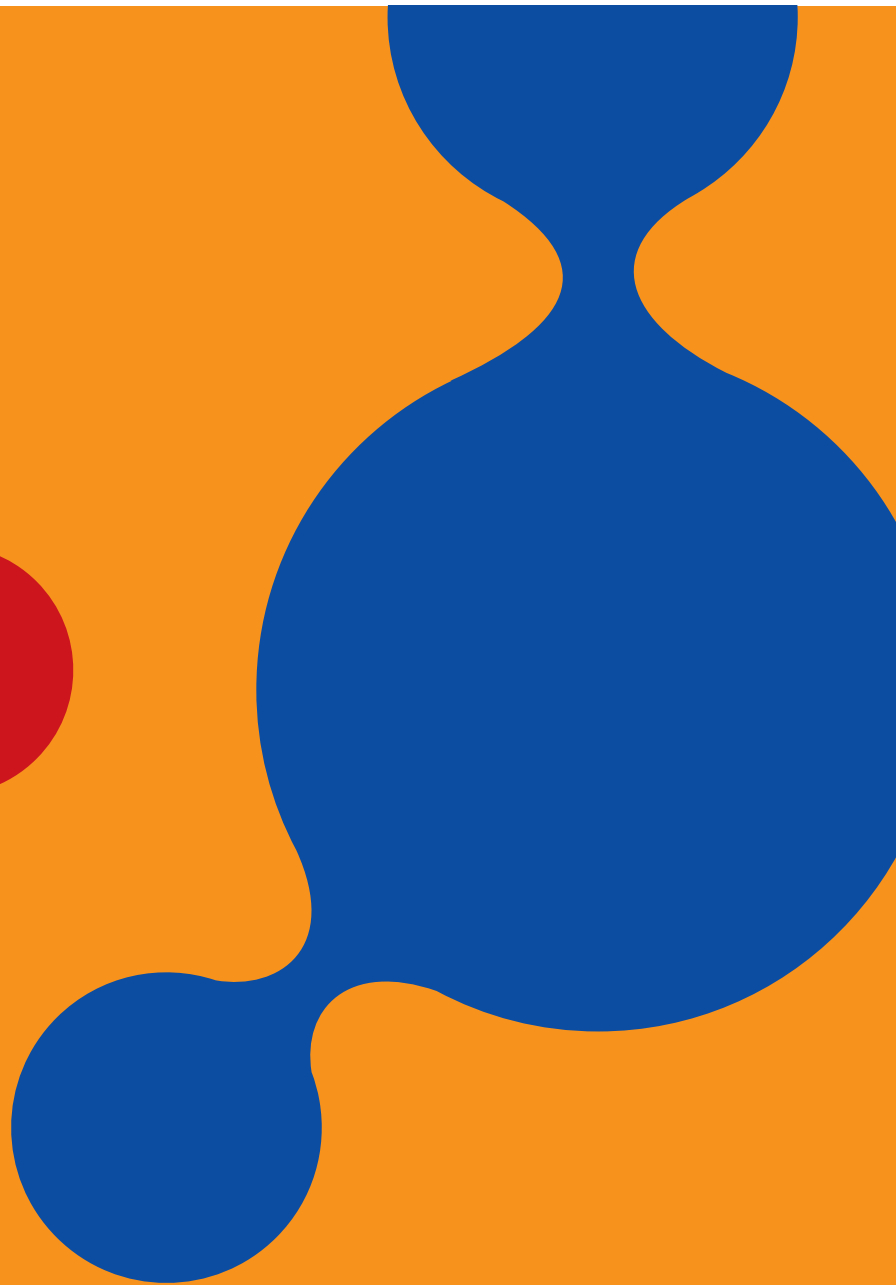

REKENKAMERCOMMISSIES PARKSTAD LIMBURG

BRUNSSUM | HEERLEN | LANDGRAAF | PARKSTAD LIMBURG WGR+ | VOERENDAAL

DE WMO UIT DE STARTBLOKKEN

REKENKAMER

AANDACHTSPUNTEN BELEIDSPAN WMO

BRIEF

JUNI 2007

De WMO uit de startblokken

Aandachtspunten Beleidsplan WMO

Projectleider: drs. E.J.M. Lemmens
Onderzoeker: drs. J.M. Berkenbosch

Datum : 27 juni 2007

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE	1
Samenvatting	2
1. Inleiding	4
2. Aanleiding en aanpak	5
3. De Wmo volgens de wetgever	6
4. De stand van zaken in Brunssum, Heerlen, Landgraaf, Parkstad-Limburg WGR+ en Voerendaal in april 2007	9
4.1 Inleiding	9
4.2 Inventarisatie en startnotitie en Visievorming	9
4.3 Regionale Kadernota en vaststelling verordening	10
4.4 Beleidsplannen en voortzetting regionale samenwerking	13
4.5 Burgerparticipatie	15
4.6 Conclusies en aanbevelingen	15
5. Eerste ervaringen met de Wmo	17
5.1 Inleiding	17
5.2 Gemeenten	17
5.3 Cliënten	17
5.4 Cliëntenplatforms	18
5.5 Conclusies en aanbevelingen	18
6. Mogelijke aandachtspunten bij de Beleidsplannen Wmo	20
6.1 Het belang van de beleidsplannen Wmo	20
6.2 Algemene aandachtspunten	21
6.3 Mogelijke aandachtspunten per prestatieveld	25
BIJLAGEN:	
1 Mogelijke 'hulpjes' bij het SMART maken van doelen	37
2 Literatuurlijst	44
3 Samenstelling reken- kamercommissies Brunssum, Heerlen, Landgraaf en Voerendaal	46

Geachte raden van Brunssum, Heerlen, Landgraaf, Parkstad-Limburg WGR+ en Voerendaal,

Hierbij zenden wij, de gezamenlijke rekenkamercommissies Brunssum, Heerlen, Landgraaf, Parkstad-Limburg WGR+ en Voerendaal, u een rekenkamerbrief over de stand van zaken bij de invoering van de Wmo.

Samenvatting

Aanleiding

De rekenkamercommissies van Brunssum, Heerlen, Landgraaf, Parkstad-Limburg WGR+ en Voerendaal verrichten in de periode april-mei 2007 een kort onderzoek naar de stand van zaken rondom de invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo). Parkstad-Limburg WGR+ is in het onderzoek betrokken omdat vanuit deze organisatie ondersteuning wordt gegeven aan de implementatie van de Wmo.

De aanleiding voor het onderzoek was driedelig, namelijk:

- het maatschappelijke belang: kwetsbare groepen door lokaal maatwerk de mogelijkheden geven om optimaal aan de samenleving deel te nemen;
- het financiële belang van de Wmo: deze uitgaven nemen ongeveer 40% van de gemeentelijke uitgaven in beslag;
- korte periode tussen aanvaarding van de wet in het parlement en inwerkingtreding (6 maanden).

Conclusie

Over een aantal aspecten zijn de rekenkamercommissies positief. Daarnaast formuleren zij een aantal aandachtspunten.

Positieve aspecten

Zonder uitpuittend te willen zijn vallen als positieve aspecten bij de implementatie van de Wmo tot nu toe op:

1) *Scenarioaanpak*. De rekenkamercommissies staan positief tegenover de scenarioaanpak die gekozen is in het startdocument 'Are you being served?'. Eén van de voordelen ervan is dat inzichtelijk wordt welke ontwikkelingen zich waarschijnlijk in elk scenario zullen voordoen (bijvoorbeeld vergrijzing), welke ontwikkelingen zich in het ene scenario wél zullen voordoen en in het andere niet (bijvoorbeeld verbetering economische structuur), en wat dat kan betekenen voor het Wmo-beleid van de gemeenten.

2) *Regionale kadernota Wmo*. Ofschoon er op onderdelen aanleiding is voor kritische kanttekeningen (zie paragraaf 6) staan de rekenkamercommissies positief tegenover de Regionale Kadernota Wmo. Hierin is systematisch per prestatieveld de huidige situatie – dat wil zeggen: in juni 2006 – in kaart gebracht, alsook de doelen van de Wmo en de instrumenten. Het document vormt een goed kader voor de verordeningen besluiten zoals deze inmiddels zijn vastgesteld alsook voor de nog op te stellen beleidsplannen.

Aandachtspunten

Aandachtspunten bij de verdere implementatie van de Wmo zijn onder meer:

1) *Kwaliteit diensten en producten*. Er zijn signalen dat de uitvoering van de Wmo niet vlekkeloos verloopt. Zo zou de kwaliteit van de zorg tekortschieten in termen van aantallen uren en deskundigheid van de verzorgenden. De rekenkamercommissies bevelen aan dat op korte termijn een nulmeting wordt gedaan voor elk van de negen prestatievelden, zodat duidelijk wordt wat de aard en omvang van de problemen is en de gemeenten hierop gericht kunnen bijsturen¹.

¹ In ambtelijke reacties van de gemeenten op de conceptbrief werden van verschillende kanten vraagtekens gezet bij een nulmeting: zo zouden de kosten hoog zijn (Landgraaf, Heerlen) en werden twijfels geuit over de toegevoegde waarde van een nulmeting ten opzichte van bijvoorbeeld reeds uitgevoerde SWOT-analyse (Heerlen).

De rekenkamercommissies hechten aan een nulmeting omdat:

- 1) Er signalen zijn dat er zaken zijn die niet goed lopen. Verschillende gemeenten twijfelen in hun ambtelijke reactie aan de harheid van deze signalen. Alleen een goed uitgevoerde nulmeting kan

2) *Beleidsplan Wmo*. De gedachte achter de Wmo is dat gemeenten tegen lagere kosten betere maatschappelijke ondersteuning kunnen bieden dan voorheen, onder meer via aanbestedingen, via one-stop-shopping (= één-loket-gedachte) en via het slim regisseren van bij de Wmo betrokken actoren. Het Beleidsplan Wmo is daarin in de ogen van de rekenkamercommissies een cruciale factor: hierin wordt concreet gemaakt hoe de gemeente de komende jaren hun rol zó gaan invullen, dat de Wmo een succes wordt. Het is van groot belang dat de raad met het Beleidsplan Wmo heldere, werkbare kaders stelt. Als dat onvoldoende gebeurt, ontstaat het risico dat de potentiële/theoretische voordelen van de Wmo niet worden verzilverd. En dat zou, onder meer vanwege de toenemende vergrijzing, grote maatschappelijke en financiële risico's met zich meebrengen voor de gemeenten. De rekenkamercommissies bevelen aan dat de gemeenteraden later dit jaar zorgvuldig aandacht besteden aan de beleidsplannen Wmo.

Andere belangrijke aandachtspunten zijn de inventarisatie en beheersing van financiële risico's en het tijdschema: wil de raad in december het Beleidsplan Wmo vaststellen, dan zal het definitieve concept-Beleidsplan eind september gereed moeten zijn om serieuze consultatie van cliëntorganisaties mogelijk te maken.

Paragraaf 6 bevat alle aandachtspunten bij het Beleidsplan Wmo die voortvloeien uit dit onderzoek.

naar oordeel van de rekenkamercommissies uitsluitend geven over hoe goed of slecht het met de uitvoering van de Wmo gaat.

- 2) De kaderstellende rol van de raad zonder nulmeting een lege huls dreigt te worden: hoe kan de raad, als de startsituatie in 2007 niet bekend is, over 2, 3 of 4 jaar zien of het Wmo-beleid een succes is en waar het beleid eventueel moet worden bijgesteld,?

De kosten zijn naar verwachting van de rekenkamercommissies binnen de perken te houden door slim gebruik te maken van gegevens die toch al verzameld worden (wettelijke verplichting, Parkstadmonitor); bijlage 1 bevat een overzicht van deze gegevens.

1. Inleiding

Box 1. Rekenkamerproducten

Elk project resulteert in een rekenkamerproduct. We onderscheiden vier soorten rekenkamerproducten, namelijk:

Onderzoeksrapporten: diepgaand en soms langdurig onderzoek.

Quick-scans: wat oppervlakkiger onderzoek met een kortere doorlooptijd.

Rekenkamerbrieven: om de gemeente aandacht te vragen voor een bepaalde zaak; hier hoeft niet per se methodisch onderzoek aan ten grondslag te liggen, kan ook iets zijn waar de rekenkamercommissie 'tegenaan is gelopen'.

Vervolgonderzoeken: om aan de gemeenteraad te rapporteren wat er van eerdere aanbevelingen van de rekenkamercommissie en eventuele toezeggingen van het college is terecht gekomen.

Opbouw van deze brief

De opbouw van deze brief is als volgt.

In paragraaf 2 komt eerst de aanleiding voor deze brief, alsook de wijze waarop de rekenkamercommissies het – zeer beknopte – onderzoek dat aan deze brief ten grondslag ligt hebben aangepakt.

Vervolgens wordt in paragraaf 3 ingegaan op de Wmo volgens de wetgever.

In paragraaf 4 komt de stand van zaken in Brunssum, Heerlen, Landgraaf, Parkstad-Limburg WGR+ en Voerendaal op 1 januari 2007 (de datum waarop de Wmo van kracht werd) aan de orde: was datgene wat op 1 januari 2007 geregeld had moeten zijn ook daadwerkelijk geregeld?

In paragraaf 5 wordt een beeld geschetst van de eerste ervaringen met de Wmo zoals dat naar voren komt uit een recent onderzoek van de provincie en enkele contacten van de rekenkamercommissie met belanghebbenden.

In paragraaf 6 ten slotte wordt een overzicht gegeven van mogelijke aandachtspunten bij het Beleidsplan Wmo dat elke gemeenteraad in de loop van dit jaar voor de eigen gemeente zal moeten vaststellen.

De bijlagen bevatten een overzicht van *mogelijk* bruikbare indicatoren bij het SMART maken van doelen (bijlage 1), van de geraadpleegde literatuur (bijlage 2) en van de samenstelling van de rekenkamercommissies (bijlage 3).

2. Aanleiding en aanpak

De rekenkamercommissies Brunssum, Heerlen, Landgraaf en Voerendaal onderzochten in de periode april 2007 de invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (verder: Wmo). Aanleiding was dat met de invoering van de Wmo grote maatschappelijke en financiële belangen zijn gemoeid.

De Wmo is op 1 januari jl. van kracht geworden. Het wetsontwerp werd pas eind juni 2006 door de Eerste Kamer vastgesteld, nadat het daarvoor bij de behandeling in de Tweede Kamer de nodige wijzigingen had ondergaan. Dat maakte het invoeringstraject voor de gemeenten erg kort. Vandaar dat 2007 door de wetgever wordt gezien als een overgangsjaar. Een aantal zaken moesten gemeenten al voor 1 januari 2007 hebben geregeld, zoals een kaderstellende visie en verordeningen die de toegang tot individuele voorzieningen per 1-1-2007 regelt. Een aantal zaken moet in de loop van 2007 gebeuren. De belangrijkste daarvan is dat elke gemeenteraad voor 1 januari 2008 een zogenoemd Beleidsplan Wmo moet hebben vastgesteld, met een maximale tijdshorizon van 4 jaar.

Ofschoon een enkele gemeente in Nederland al een Beleidsplan Wmo heeft vastgesteld zullen de meeste gemeenten dat in de loop van 2007 doen. Dat geldt ook voor Brunssum, Heerlen, Landgraaf en Voerendaal. De oorspronkelijke onderzoeksopzet van de rekenkamercommissies voor dit onderzoek ging uit van de situatie dat er al een vastgesteld Beleidsplan Wmo lag. Nu dit niet het geval is hebben de rekenkamercommissies besloten om een aantal mogelijke aandachtspunten bij het op- en vaststellen van de Beleidsplannen in kaart te brengen – in de hoop dat dit colleges, ambtenaren maar vooral de gemeenteraden kan helpen in het verdere proces.

3. De Wmo volgens de wetgever

Doelen van de wet

De Wet Maatschappelijke Ondersteuning is om een aantal redenen ingevoerd. Doel van de Wmo is 'om mensen die dat nodig hebben te ondersteunen in hun bijdrage aan de samenleving, hulp te bieden bij het herstel van hun zelfredzaamheid en om mensen toe te rusten om maatschappelijk te participeren.'² Overigens spelen ook financiële en organisatorische overwegingen een rol: de wetgever verwacht enerzijds dat de kosten van de maatschappelijke ondersteuning sterk zullen stijgen als gevolg van onder meer de vergrijzing, en anderzijds dat de gemeenten door het handiger organiseren van het versnipperde aanbod van maatschappelijke ondersteuning efficiënter zouden kunnen werken – dat wil zeggen: voor minder geld een aanbod organiseren dat beter aansluit bij de vraag.³ Een laatste pijler van de Wmo ten slotte is dat de regering 'met dit wetsvoorstel ook [wil] stimuleren dat mensen die dat kunnen, meer dan nu het geval is, zelf oplossingen bedenken in de eigen sociale omgeving voor problemen die zich voordoen.'⁴

Organisatie van ondersteuning en zorg op hoofdlijnen

Een en ander leidt praktisch gezien tot een drieslag⁵ in de maatschappelijke ondersteuning, namelijk:

1) Zelf wat zelf kan (eigen verantwoordelijkheid)

De wetgever wil dat de individuele burger zoveel mogelijk verantwoordelijkheid neemt voor zichzelf en voor zijn naaste omgeving. Méér dan mensen gewend zijn moeten ze voor zichzelf en anderen zorgen.

2) Lokaal wat lokaal kan (ondersteuning)

Als mensen niet in staat zijn om bepaalde problemen zelf of met hulp van anderen op te lossen dan is ondersteuning aan de orde. Het gaat dan om zaken 'dicht bij huis', zoals hulp bij de huishouding, woningaanpassingen, vervoersmogelijkheden en het bieden van sociale ondersteuning. Dit is het terrein van de Wmo. De gemeenten zijn hier regievoerder én centraal aanspreekpunt voor mensen met een ondersteuningsvraag.

3) Verzekerd wat verzekerd moet zijn (zorg)

De AWBZ wordt teruggebracht naar wat het oorspronkelijk was: een volksverzekering voor zware, langdurige zorgverlening. Zaken die grote financiële risico's met zich meebrengen voor individuen en particulier niet te verzekeren zijn blijven in de AWBZ. Het gaat in elk geval om ernstig lichamelijk of verstandelijk gehandicapten, ernstig dementerende ouderen en chronische psychiatrische patiënten. De AWBZ wordt volledig geregeld en gestuurd op Rijksniveau.

Voor die zaken waarbij de rechtsgelijkheid in het geding kan zijn, bijvoorbeeld voorzieningen en eigen bijdragen heeft de minister kaders gesteld. Voor het overige is het aan de gemeente de Wmo concreet vorm te geven en uit te voeren. De gemeente heeft dus een belangrijke rol: wat lokaal kan moet lokaal gebeuren, en van de gemeente wordt verwacht dat zij dat organiseert en regisseert. De gemeente moet zorgen dat al haar burgers die maatschappelijke ondersteuning behoeven gekend worden in hun vragen en behoeften. De gemeente moet het aanbod van maatschappelijke ondersteuning coördineren, moet lokaal maatwerk organiseren. En de gemeente moet zorgen dat er innovatieve organisatievormen en arrangementen komen, opdat de maatschappelijke ondersteuning in de toekomst kwalitatief goed en betaalbaar blijft.

² Handreiking de Wmo en de rol van de raad', SGB0 juni 2006, p. 3.

³ Nieuwe regels betreffende maatschappelijke ondersteuning (wet Maatschappelijke ondersteuning)', Tweede Kamer, vergaderjaar 2004-2005, 30131, nr. 3 (Memorie van Toelichting), pp. 2, 6, 8.

⁴ Ibid. p. 7

⁵ Ontleend aan 'Handreiking de Wmo en de rol van de raad', SGB0 juni 2006, p. 3

Box 2. Wat valt er onder de Wmo?	
<i>Vóór 1 januari 2007</i>	<i>Ná 1 januari 2007</i>
Welzijnswet	Wmo
Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg)	Wmo
Huishoudelijke verzorging in de AWBZ	Wmo (hulp bij het huishouden)
Zorggerelateerde subsidieregelingen in AWBZ / ZFW	Wmo
Openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ)	Wmo
Ondersteunende en activerende begeleiding in de AWBZ	Afhankelijk van besluitvorming door nieuw kabinet
Subsidiereregeling MEE	Per 1 januari 2008 in de Wmo

Bron: 'Handreiking de Wmo en de rol van de raad', SGB0 juni 2006, p. 4

De wetgever sluit overigens niet uit dat later ook nog andere zaken / regelingen onder de Wmo worden gebracht.⁶

Gemeentelijke taken op Wmo-terrein volgens de Wet

Centraal begrip in de wet is het compensatiebeginsel⁷ Het compensatiebeginsel richt zich op het ondersteunen van mantelzorgers (bv. als zij hun taken tijdelijk niet kunnen waarmaken) en vrijwilligers, en het bevorderen dat mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem zoveel mogelijk zelfstandig functioneren én zoveel mogelijk aan het maatschappelijke verkeer deelnemen; ook het verlenen van voorzieningen is dáárop gericht. Concreet betekent het compensatiebeginsel dat het college van burgemeester en wethouders voor de personen uit deze groep voorzieningen treft op het terrein van de maatschappelijke ondersteuning die de betreffende persoon in staat stellen om:

- a. een huishouden te voeren;
- b. zich te verplaatsen in en om de woning;
- c. zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel;
- d. medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.

De Wet definieert een negental prestatievelden⁸ :

1. De sociale samenhang en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten vergroten;
2. Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden;
3. Het geven van informatie, advies en cliëntenondersteuning;
4. Het ondersteunen van vrijwilligers en mantelzorgers;
5. Zorgen dat mensen met een beperking mee kunnen doen;
6. Voorzieningen voor mensen met een beperking;
7. Opvang voor mensen met problemen, waaronder vrouwen opvang en opvang voor slachtoffers van huiselijk geweld;
8. Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg (met uitzondering van psychosociale hulp bij rampen);
9. Het bevorderen van verslavingsbeleid.

Het compensatiebeginsel heeft betrekking op de prestatievelden 4 tot en met 6.

De meeste van deze taken hadden de gemeenten al. Taken die wel voor het eerst naar gemeenten gaan vallen onder de prestatievelden 3, 4 en 6.⁹

⁶ Nieuwe regels betreffende maatschappelijke ondersteuning (wet Maatschappelijke ondersteuning)', Tweede Kamer, vergaderjaar 2004-2005, 30131, nr. 3 (Memorie van Toelichting), pp. 3

⁷ Wet Maatschappelijke Ondersteuning Stb. 2006, 351, art. 3, 1.

⁸ Wmo art. 1 lid 9

⁹ Handreiking de Wmo en de rol van de raad', SGB0 juni 2006, p. 6

De Wet Maatschappelijke Ondersteuning beschrijft, naast bovenstaande, een aantal specifieke, bestuurlijke taken voor gemeenteraad en college, onder meer over kaderstellen, informeren en verantwoorden. Deze zaken zullen hieronder nog aan de orde komen.

4. De stand van zaken in Brunssum, Heerlen, Landgraaf, Parkstad-Limburg WGR+ en Voerendaal in april 2007

4.1 Inleiding

Wat moeten de gemeenteraden hebben geregeld met betrekking tot de invoering van de Wmo? Het Ministerie van WVS heeft aangegeven wat wanneer zou moeten geschieden.¹⁰

- in 2006: Inventarisatie en startnotitie (paragraaf 4.2);
- in 2006: Visievorming (paragraaf 4.2);
- vóór 1 oktober 2006: Vaststelling verordening (paragraaf 4.3)
- in 2007: Vaststelling beleidsplan (paragraaf 4.4);
- gedurende gehele traject: Burgerparticipatie (paragraaf 4.5)
- vóór 1 januari 2007: Diverse overige mijlpalen (paragraaf 4.6)

We zullen hieronder deze mijlpalen nalopen.

4.2 Inventarisatie en startnotitie en Visievorming

De Parkstad Limburg organisatie ondersteunt en begeleidt al vanaf 2004 de invoering van de Wmo bij 10 Zuid-Limburgse gemeenten. Het betreft de gemeenten Brunssum, Gulpen-Wittern, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Nuth, Onderbanken, Simpelveld, Vaals en Voerendaal ofwel Parkstad Limburg Plus.

Begin 2005 is op regionaal niveau (Parkstad+) de regiegroep Wmo ingesteld, bestaande uit de 10 gemeentelijke Wmo-projectleiders plus ambtelijke afvaardiging vanuit Parkstad Limburg. De regiegroep heeft een aantal werkgroepen ingesteld om aspecten van de invoering van de Wmo uit te werken, zoals beleid, communicatie, financiën, informatie – advies en cliëntondersteuning, inkoop en aanbesteding, Hhv en Wvg en tot slot juridische toetsing. Ter ondersteuning is een regionaal 'Wmo-uitvoeringsfonds' ingesteld waaraan elke gemeente eenmalig € 0,50 per inwoner heeft bijgedragen.

Daarnaast is een regionale stuurgroep ingesteld met de portefeuillehouders Zorg en Welzijn van de deelnemende gemeenten. Tevens is een klankbordgroep ingesteld die gevraagd en ongevraagd advies geeft aan de stuurgroep.

Uitgangspunt van de samenwerking is, in lijn met de bedoeling van de wetgever: "lokaal wat lokaal kan en regionaal wat regionaal moet". De genoemde tien gemeenten in Zuid Limburg trachten samen te werken om de inwoners in de regio een vergelijkbaar voorzieningenniveau te bieden. Daartoe hebben de gemeenten in 2005 een gezamenlijke visie ontwikkeld in 'Are you being served? Contouren van de Wmo'. Deze visie is ontwikkeld op basis van de scenariomethodiek.

Drie scenario's zijn uitgewerkt. Namelijk aan het ene eind van het spectrum de zelfredzame samenleving zonder vangnet en aan het andere eind de zorgzame samenleving met een maximaal vangnet.

¹⁰ Zie: 'De Wmo en de rol van de raad', WVS.

Beleidskeuze	Scenario 1: Zelfredzame Samenleving	Scenario 2: Minimaal Vangnet	Scenario 3: Zorgzame samenleving
1. Overheidsregie of marktwerking?	(c) marktwerking	(b) regie en markt	(a) overheidsregie
2. Breed of smal?	(c) brede variant	(a) smalle variant	(b) groei-model
3. Individuele verantwoordelijkheid?	(a) primair individuele verantwoordelijkheid	(b) overheid zorgt voor kwetsbare groepen	(c) primair overheidsverantwoordelijkheid
4. Betrokkenheid burgers?	(b) adviseren	(c) informeren	(a) meebeslissen
5. Lokaal of regionaal?	(b) regionaal beleid en lokale uitvoering	(b) regionaal beleid en lokale uitvoering	(c) regionaal beleid en regionale uitvoering

Bron: 'Are you being served? Contouren van de Wmo', Amsterdam 25 oktober 2006, p. 54

Deze strategische keuzen zijn aan de samenwerkende gemeenteraden voorgelegd. De raden hebben eind 2005 / begin 2006 hiermee ingestemd, Zij hebben toen ook ingestemd met het groeien naar scenario 1, de zelfredzame samenleving, als einddoel.¹¹

De rekenkamercommissies staan positief tegenover de scenarioaanpak van 'Are you being served?'. Eén van de voordelen ervan is dat inzichtelijk wordt welke ontwikkelingen zich waarschijnlijk in elk scenario zullen voordoen (bijvoorbeeld vergrijzing), welke ontwikkelingen zich in het ene scenario wél zullen voordoen en in het andere niet (bijvoorbeeld verbetering economische structuur), en wat dat kan betekenen voor het Wmo-beleid van de gemeenten.

4.3 Regionale Kadernota en vaststelling verordening

Het regionale samenwerkingsverband in Zuid-Limburg heeft vóór 1-6-2006 onder andere opgeleverd:

- Regionale Kadernota Wmo (op basis van 'Are you being served? Contouren van de Wmo'), dd. 29-6-2006
- voorstel tot aanbesteding huishoudelijke verzorging
- inventarisatie van de verschillen in Voorzieningenbeleid WVG, 22-9-2006.

De rekenkamercommissies staan positief tegenover de Regionale Kadernota Wmo. Hierin is systematisch per prestatieveld de toenmalige situatie – dat wil zeggen: in juni 2006 – in kaart gebracht, alsook de doelen van de Wmo en de instrumenten. Het document vormt een goed kader voor de verordeningen besluiten zoals deze inmiddels zijn vastgesteld alsook voor de nog op te stellen beleidsplannen.

De gemeenten hebben er voor gekozen om het Wvg-beleid zoveel mogelijk ongewijzigd in de Wmo te laten opgaan. De 10 Zuid Limburgse gemeenten hebben in 1994 gekozen voor een gezamenlijke verordening voor de voorzieningen in het kader van de Wvg. Vanaf toen is de uitvoeringspraktijk op onderdelen uiteen gaan lopen.¹² De verordeningen bij de 10 gemeenten zijn van elkaar gaan verschillen. De regiegroep Wmo heeft in aanloop op de Wmo de verschillen in Wvg-beleid geïnventariseerd. Ze kwam tot het voorstel dat het wenselijk en efficiënt is de verschillen weg te nemen, per 1-1-2009.

In reactie daarop hebben de bestuurders in de Stuurgroep daarentegen gesteld dat gemeenten de vrijheid willen hebben om daar waar men dat nodig en wenselijk acht de 'couleur locale' wat betreft afwijkende regelingen met betrekking tot de Wmo te behouden of mogelijk te maken.

¹¹ Zie: Regionale kadernota Wet Maatschappelijke Ondersteuning, versie 2.0 / 29 juni 2006, p. 14.

¹² Voorzieningenbeleid bij de WVG. Zoek de verschillen bij de tien., Parkstad Limburg Plus gemeenten, regiegroep Wmo 22-09-2006

Dit laatste uitgangspunt *lijkt* contrair aan het uitgangspunt van de regionale samenwerking. Deze stelt zich tot doel "ervoor te zorgen dat burgers in onze regio, onafhankelijk van de gemeenten waar zij wonen, mogen rekenen op een vergelijkbaar voorzieningen- en zorgniveau."¹³ Een "vergelijkbaar voorzieningen- en zorgniveau" wil evenwel niet zeggen 'identieke voorzieningen en zorg' in de verschillende gemeenten. De rekenkamercommissies vinden de 'couleur locale' een belangrijk element in de uitvoering van de Wmo. Zij zijn wèl van mening dat verschillen tussen gemeenten zouden moeten voortvloeien uit de lokale uitvoeringsarrangementen, dat wil zeggen: uit de afspraken met cliëntorganisaties en aanbieders over de wijze waarop de Wmo in de gemeente wordt vormgegeven – en niet bijvoorbeeld omdat verschillen nu eenmaal historisch zo gegroeid zijn.

De gemeenten hebben op basis van de Regionale Kadernota Wmo een eigen kadernota voor de gemeente vastgesteld. Deze laatste is het uitgangspunt voor de verordeningen in de individuele gemeenten. Doel van de verordeningen is vast te stellen:

- welke regels er gelden voor de toegang tot de individuele voorzieningen;
- de voorwaarden waaronder personen die aanspraak hebben recht hebben op het ontvangen van die voorziening in natura, een financiële tegemoetkoming of een persoonsgebonden budget (Pgb);
- wie de toegang tot de voorzieningen uitvoert;
- afspraken over eventuele uit- of aanbesteding;
- afspraken over een eventuele eigen bijdrage.

Op basis daarvan zouden de gemeenteraden de Wmo-verordening voor 1-10-2006 vaststellen. Dat is wat betreft tijdstip niet overal gelukt, en dat is gezien het tijdpad verklaarbaar.

Vervolgens zijn in de gemeenten de volgende besluiten vastgesteld:

Brunssum:

- Verordening individuele voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Brunssum 2007, 26 september 2006 gemeenteraad Brunssum
- Besluit individuele voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Brunssum 2007, 19 december 2006 College van B&W gemeente Brunssum;

Heerlen:

- Verordening individuele voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Heerlen 2007, oktober 2006 gemeenteraad Heerlen
- Besluit individuele voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Heerlen 2007, 27 oktober 2006 College van B&W gemeente Heerlen

Landgraaf:

- Verordening individuele voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Heerlen 2007, 7 september 2006 gemeenteraad Landgraaf
- Besluit Maatschappelijke Ondersteuning Gemeente Landgraaf 2007, 5 december 2006 college van B&W gemeente Landgraaf

Voerendaal:

- Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Voerendaal 2007, gemeenteraad Voerendaal (25 september 2006)
- Besluit individuele voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Voerendaal 2007, college van B&W Voerendaal (4 december 2006)
- Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning gemeente Voerendaal, 12 februari 2007 college B&W gemeente Voerendaal

In de besluiten door de colleges van B&W worden regelingen getroffen met betrekking tot:

- de vorm van de te verstrekken voorzieningen (persoonsgebonden budget, in natura of financiële tegemoetkoming);
- eigen bijdrage;
- woonvoorzieningen;
- rolstoelen;
- vervoer;
- advisering ;

¹³ Zie: Regionale kadernota Wet Maatschappelijke Ondersteuning, versie 2.0 / 29 juni 2006, p. 13.

- centraal zorgloket;
- toegang tot de voorzieningen.

Hierboven zagen we al dat gemeenten op de prestatievelden 3 (het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning), 4 (het ondersteunen van vrijwilligers en mantelzorgers) en 6 (voorzieningen voor mensen met een beperking) nieuwe taken hebben gekregen.

Met betrekking tot prestatieveld 3 (het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning) hebben de gemeenten maatregelen genomen via de Wmo-loketten informatie, advies en ondersteuning te verstrekken aan cliënten. De loketten zijn bedoeld de zorgvraag van de burger te specificeren en door te geleiden naar de juiste zorgaanbieder. Eventuele knelpunten in de toegang tot de voorzieningen in verband met de zorgloketfunctie signaleren we in de volgende paragraaf.

Met betrekking tot prestatieveld 4 (het ondersteunen van vrijwilligers en mantelzorgers) hebben gemeenten in het kader van de Wmo nog geen beleid ontwikkeld (zie verder paragraaf 6).

Met betrekking tot prestatieveld 6 (voorzieningen voor mensen met een beperking) is verandering opgetreden vanwege de overheveling van de huishoudelijke verzorging van de Awbz naar de Wmo en dus de uitvoering ervan door gemeenten. Door de regionale aanbesteding aan 3 instanties is in principe de toegang tot de huishoudelijke verzorging geregeld voor de nieuwe gebruikers vanaf 1-1-2007. De aanbestedingsprocedure is door de gemeente Maastricht uitgevoerd. Voor de oude gebruikers verandert er weinig als zij diensten afnamen van een van de drie instellingen aan wie gegund is, namelijk MeanderGroep Zuid-Limburg, Groene Kruis Domicura, en Orbis medisch en zorgconcern. Anderen zullen moeten overstappen naar een van deze aanbieders. Er is een overgangsregeling dat de AWBZ-indicatie in 2007 doorloopt tot het moment dat deze vervalt..

Tevens kunnen er veranderingen optreden vanwege de vervanging van het beginsel van de zorgplicht door het compensatiebeginsel met betrekking tot de voorzieningen in het kader van de Wvg. In eerste instantie is ervoor gekozen de voorzieningen die onder de Wvg zouden doorlopen te continueren.

Eventuele knelpunten in de toegang tot de voorzieningen van huishoudelijke verzorging of voor gehandicapten (prestatieveld 5 en 6) signaleren we in de volgende paragraaf.

4.4 Beleidsplannen en voortzetting regionale samenwerking

De Beleidsplannen Wmo dienen voor 1-1-2008 geformuleerd en door de gemeenteraad te zijn vastgesteld. De Beleidsplannen Wmo dienen te zijn gericht op de lange termijn doelen van de Wmo. Hierin wordt voor een periode van maximaal 4 jaar:

- de samenhang tussen individuele voorzieningen en algemene voorzieningen vormgegeven, met als uitgangspunt een integrale aanpak;
- de afstemming met andere beleidsterreinen geconcretiseerd: minimabeleid, Wwb, vrijwilligerswerk, welzijnswerk, mantelzorg, wonen;
- nieuwe arrangementen ontwikkeld voor maatschappelijke ondersteuning op basis van de in de regionale visienota ontwikkelde strategie.

Zie hiervoor ook de brochure 'Invoering Wmo: Wat iedere bestuurder moet weten, WVS'.¹⁴

Specifieke aandachtspunten bij het formuleren van de Beleidsnota's Wmo in de gemeenten zijn door de rekenkamercommissies geformuleerd in paragraaf 6. In het algemeen kan gesteld worden dat de kaderstellende verantwoordelijkheid van de gemeenteraad pas met de Beleidsplannen Wmo daadwerkelijk vorm kan krijgen. Dan pas kan er gewerkt worden met concrete doelstellingen en prioriteiten. Tot die datum kan de gemeenteraad monitoren. Met

¹⁴ http://www.invoeringwmo.nl/NR/rdonlyres/A295FC1C-83DC-494A-9927-F4121610C8DB/0/broch_wethouders_zw_wt.pdf

name de prestatievelden 3 (het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning) en 6 (voorzieningen voor mensen met een beperking) verdienen daarbij aandacht. De raad kan eventueel bijsturen op basis van de sturingsinformatie. Een deel van de monitoring is belegd bij de ClZ en gemeenten hebben een deel van de monitoring belegd bij de zorgklokken. Er wordt strak omschreven welke producten en dienstverlening geleverd worden. Dat is de enige sturingsinformatie die op de betreffende prestatievelden aanwezig is. Vooralsnog is er weinig zicht op de risico's die gemeenten lopen met het nieuwe beleid.

B&W van de gemeente Brunssum heeft in maart op basis van een notitie 'Doorontwikkeling Wmo 2007' een Plan van aanpak opgesteld. Dit plan van aanpak heeft als doel een 4-jarig Beleidsplan Wmo door de gemeenteraad te laten vaststellen voor 1-1-2008. Onderdeel van de aanpak is een algemene, interne en externe beleidsvoorbereiding ter ondersteuning van het draagvlak voor het beleidsplan. Ook de gemeente Heerlen heeft een dergelijk plan uitgewerkt.

In Heerlen staat op 19 juni 2006 de notitie "Meedoen in Heerlen, kaders en ambities. Beleidsplan Wmo 2008-2011" op de agenda van de Raadscommissie Welzijn & Zorg.¹⁵ Voerendaal is van plan in mei een projectplan om te komen tot het Beleidsplan Wmo in 2007. Landgraaf heeft geen projectplan opgesteld, omdat de regionale samenwerking dat in de loop van 2007 gaat oppakken en de complexiteit van de Wmo een overall plan van aanpak in de weg zou staan.

De voortzetting van de regionale samenwerking is in maart 2007 door de colleges van B&W van de gemeenten goedgekeurd, op voorstel van de portefeuillehouders welzijn. Deze besluitvorming geldt overigens niet voor de gemeenten Gulpen-Wittem, Kerkrade en Vaals. De samenwerking richt zich onder andere op de ondersteuning bij de formulering en onderlinge afstemming van de 4-jarige beleidsplannen. Verder zal de samenwerking zich richten op:

- evaluatie van de hulp bij het huishouden;
- mogelijke contractverlenging hulp bij het huishouden;
- uitwerking van het document "Zoek de 10 verschillen" o.a. op gebied van indicatiestelling, mogelijk verder afstemming verordening Wmo (de verstrekkingen);
- uitwerking subsidieregelingen;
- aanbesteding van hulpmiddelen.

4.5 Burgerparticipatie

Gedurende het hele traject, tijdens de ontwikkeling en uitvoering van taken en bij de evaluatie daarvan, is het de bedoeling van de Wmo burgers bij het beleid te betrekken. Dat is onderdeel van de zogenoemde horizontalisering waarmee onder andere de participatie gestalte wordt gegeven binnen de Wmo.¹⁶ Horizontalisering in de Wmo betekent dat gemeenten geen verantwoording meer afleggen aan de rijksoverheid, maar aan hun burgers en de gemeenteraad. De gemeenteraad dient in de besluitvorming zoveel mogelijk geadviseerd te worden door vertegenwoordigers van relevante partijen uit het maatschappelijk middenveld.

¹⁵ De notitie werd inhoudelijk niet meer door de rekenkamercommissies bestudeerd omdat zij pas kort voor het ter perse gaan van deze brief beschikbaar kwam.

¹⁶ Horizontalisering in de Wmo betekent dat gemeenten geen verantwoording meer afleggen aan de rijksoverheid, maar aan hun burgers en de gemeenteraad. Zie: <http://www.invoeringwmo.nl/WMO/nl-NL/Algemeen/Begrippenlijst/>

Box 3. Burgerparticipatie volgens de Wmo

De Wmo geeft een aantal voorschriften om de betrokkenheid van burgers/cliënten te waarborgen, namelijk:

Artikel 11

1. Het college van burgemeester en wethouders betreft de ingezetenen van de gemeente en in de gemeente een belang hebbende natuurlijke en rechtspersonen bij de voorbereiding van het beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning, op de wijze voorzien in de krachtens artikel 150 van de gemeentewet vastgestelde verordening.
2. Het college van burgemeester en wethouders stelt ingezetenen van de gemeente en in de gemeente belanghebbende natuurlijke en rechtspersonen vroegtijdig in de gelegenheid zelfstandig voorstellen voor het beleid inzake maatschappelijke ondersteuning te doen.
3. Het college van burgemeester en wethouders verschaft informatie die nodig is ter uitvoering van het bepaalde in het eerste en tweede lid.
4. Onverminderd het eerste lid vergewist het college van burgemeester en wethouders zich bij de voorbereiding van het beleid tevens van de belangen en behoeften van ingezetenen die hun belangen en behoeften niet goed kenbaar kunnen maken.

Artikel 12

1. Alvorens een voordracht tot vaststelling door de gemeenteraad te doen, vraagt het college van burgemeester en wethouders over het ontwerp-[Beleids]plan [Wmo] advies aan de gezamenlijke vertegenwoordigers van representatieve organisaties van de kant van vragers op het gebied van maatschappelijke ondersteuning.
2. Het college van B&W voegt bij de voordracht tot vaststelling door de gemeenteraad tevens een motivering hoe het de belangen en behoeften van personen als bedoeld in artikel 11, tweede lid, heeft gewogen.

Artikel 150 Gemeentewet bepaalt:

1. De raad stelt een verordening vast waarin regels worden gesteld met betrekking tot de wijze waarop ingezetenen en belanghebbenden bij de voorbereiding van gemeentelijk beleid worden betrokken.
2. De in het eerste lid bedoelde inspraak wordt verleend door toepassing van afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht, voorzover in de verordening niet anders is bepaald.

In 2005 is een regionale informatiebijeenkomst gehouden voor alle betrokken partijen, zorgvragers en zorgaanbieders. Daarna is in overleg met vertegenwoordigers van gemeenten, welzijnsinstellingen, zorgaanbieders en belangenorganisaties van cliënten, patiënten en consumenten trends voor de regio in kaart gebracht. De regionale stuurgroep is met gevraagd en ongevraagd advies bijgestaan door een klankbordgroep.

De participatie van burgers en instellingen moet ook bij de invoering en doorontwikkeling van de Wmo op lokaal niveau gestalte krijgen. De gemeenten hebben daartoe de volgende stappen ondernomen.

In Brunssum is vanaf 3 mei de Stichting Wmo-raad actief. Tot dan was de 'raad in oprichting' gesprekspartner van de gemeente, naast de gehandicaptenraad, de ouderenraad en de cliëntenraad.

Heerlen kent de Adviesraad Wmo, waarin een groot aantal zorgvragers vertegenwoordigd is. In de Adviesraad zijn vertegenwoordigd de Seniorenraad Heerlen, het LOC, de FGL, de Centrale Cliëntenraad Meander Zorggroep, de Cliëntenraad Minima Heerlen, de Cliëntenraad Wvg, het Steunpunt Mantelzorg, de zorgvragers/vertegenwoordigers RADAR, de landelijke

belangenvereniging Per Saldo, de PCL, het Platform GGZ cliënten en familie Parkstad, de Buurtstichtingen, het platform Allochtone Zorgvragers, de Cliëntenraad RIMO, de Heerlense Vrouwenraad en het Centrum voor Diversiteit (namens PAZ). De adviesraad wordt ondersteund door het Huis voor de Zorg en randvoorwaardelijk door de gemeente. Overleg met (een delegatie van) de Adviesraad Wmo vindt regelmatig plaats.

Landgraaf kent vier adviesorganen die in de Wmo-projectgroep zijn betrokken, namelijk de Seniorenraad, het Cliëntenplatform WWB, het Platform gehandicaptenbeleid en het Platform Vrijwilligerswerk. De Wmo-projectgroep komt eens in de 6 weken bij elkaar.

Voerendaal heeft een Wmo-adviesraad ingesteld met deelname van Algemeen maatschappelijk werk, Cicero Zorggroep, Seniorenraad Voerendaal, de Unie van Vrijwilligers, de Cliëntenraad Kompas, Gehandicapten Zorgvragers Platform, Steunpunt Mantelzorgers Parkstad, de Hometeams Voerendaal en Klimmen en een onafhankelijk zorgvrager en onafhankelijk adviseur.

De rekenkamercommissies hebben in het kader van dit onderzoek niet volledig kunnen nagaan of de gemeenten tot nu toe de burgerparticipatie voldoende hebben vormgegeven. Navraag bij de Wmo-raden wijst erop dat er bij de invoering van de verordening te weinig tijd was om te adviseren of voor de gemeenten om goed gevolg aan de adviezen te geven. Tevens geven de adviesorganen aan dat er nog ruimte voor verbetering is waar het gaat om de facilitering, ondersteuning en scholing van de leden van de Wmo-raad. Ook is de rekenkamercommissies uit de stukken niet duidelijk geworden hoe de gemeenten hebben georganiseerd dat zij voldoen aan art. 11 lid 2 en 3, nl. dat zij burgers en maatschappelijke organisaties vroegtijdig in de gelegenheid stellen zelfstandig voorstellen voor het beleid inzake maatschappelijke ondersteuning te doen en dat zij betrokken organisaties daartoe ook van informatie voorzien. De WMO-raden zijn tevreden over de lopende contacten met de beleidsambtenaren van de gemeenten. Dit beeld is niet representatief en is niet methodologisch door de rekenkamercommissies getoetst. De rekenkamercommissies verbinden er dan ook geen oordeel aan maar geven het mee als aandachtspunt bij het Beleidsplan Wmo (zie paragraaf 6).

4.6 Conclusies en aanbevelingen

Inleiding

De rekenkamercommissies zijn positief over een aantal belangrijke elementen bij de implementatie van de Wmo die zij bij de gemeenten en WGR+ hebben aangetroffen. Er is reeds veel tot stand gekomen in de afgelopen drie jaar en de Wmo is vanaf 1-1-2007 in de gemeenten in de vier onderzochte gemeenten in Parkstad Limburg gezien de omstandigheden daadkrachtig uit de startblokken gekomen. Tegelijkertijd valt er ook een aantal kanttekeningen te maken.

Positieve elementen

- 1) De rekenkamercommissies staan positief tegenover de scenarioaanpak die gekozen is in het startdocument 'Are you being served?'. Eén van de voordelen ervan is dat inzichtelijk wordt welke ontwikkelingen zich waarschijnlijk in elk scenario zullen voordoen (bijvoorbeeld vergrijzing), welke ontwikkelingen zich in het ene scenario wél zullen voordoen en in het andere niet (bijvoorbeeld verbetering economische structuur), en wat dat kan betekenen voor het Wmo-beleid van de gemeenten.
- 2) Ofschoon er op onderdelen aanleiding is voor kritische kanttekeningen (zie paragraaf 6) staan de rekenkamercommissies positief tegenover de Regionale Kadernota Wmo. Hierin is systematisch per prestatieveld de toenmalige situatie – dat wil zeggen: in juni 2006 – in kaart gebracht, alsook de doelen van de Wmo en de instrumenten. Het document vormt een goed kader voor de verordeningen besluiten zoals deze inmiddels zijn vastgesteld alsook voor de nog op te stellen beleidsplannen.

Kanttekeningen

- 1) De rekenkamercommissies vinden de 'couleur locale' een belangrijk element in de uitvoering van de Wmo. Zij zijn wél van mening dat verschillen tussen gemeenten zouden moeten voortvloeien uit de lokale uitvoeringsarrangementen, dat wil zeggen: uit de afspraken

met cliëntorganisaties en aanbieders over de wijze waarop de Wmo in de gemeente wordt vormgegeven – en niet bijvoorbeeld omdat verschillen nu eenmaal historisch zo gegroeid zijn.

Een ander punt van aandacht is de beschikbaarheid van informatie over financiële risico's en doelbereiking – of beter: het gebrek daaraan. Gemeenten hebben op dit moment geen inzicht in de financiële risico's die zij met de invoering van de Wmo lopen¹⁷. Voorts is er geen nulmeting gedaan en is er weinig of geen sturingsinformatie waarop beleid kan worden bijgesteld.

Aanbeveling 1

De rekenkamercommissies bevelen aan dat de gemeenten op korte termijn werk maken van het instrumentarium van financiële risico's en de beheersing daarvan, en van het doen van een nulmeting. Idealiter zouden beide zaken concreet in de Beleidsplannen Wmo worden opgenomen.

Discussie: Is een nulmeting te duur of overbodig?

In ambtelijke reacties van de gemeenten op de conceptbrief werden van verschillende kanten vraagtekens gezet bij een nulmeting: zo zouden de kosten hoog zijn (Landgraaf, Heerlen) en werden twijfels geuit over de toegevoegde waarde van een nulmeting ten opzichte van een reeds uitgevoerde SWOT-analyse (Heerlen).

De rekenkamercommissies hechten sterk aan een nulmeting omdat:

- 1) Er signalen zijn dat er zaken zijn die niet goed lopen. Verschillende gemeenten twijfelen in hun ambtelijke reactie aan de harheid van deze signalen. Alleen een goed uitgevoerde nulmeting kan naar oordeel van de rekenkamercommissies uitsluitel geven over hoe goed of slecht het met de uitvoering van de Wmo gaat.
- 2) De kaderstellende rol van de raad dreigt zonder nulmeting een lege huls te worden: hoe kan de raad over 2, 3 of 4 jaar zien of het Wmo-beleid een succes is en waar het eventueel moet worden bijgesteld, als de startsituatie in 2007 niet bekend is?

De kosten van een nulmeting vallen naar verwachting van de rekenkamercommissies binnen de perken te houden door slim gebruik te maken van gegevens die toch al verzameld worden (wettelijke verplichting, Parkstadmonitor); bijlage 1 bevat een overzicht van deze gegevens.

¹⁷ Ambtelijk werd van de zijde van de gemeente Brunssum aangegeven dat men wel beschikt over informatie om financiële risico's te kunnen inschatten en dat een schatting van het financiële risico gemaakt kan worden; genoemde informatie is de rekenkamercommissies niet ter hand gesteld.

5. Eerste ervaringen met de Wmo

5.1 Inleiding

Gedeputeerde Staten van de provincie Limburg heeft een quick scan uitgevoerd naar (knelpunten bij) de invoering van de Wmo bij aantal gemeenten en een aantal cliëntenorganisaties.¹⁸ Het rapport is op moment van schrijven wel openbaar, maar nog niet definitief vastgesteld. Hieronder gaan we in op een aantal bevindingen uit de quick scan, voorzover deze van toepassing zijn op de parkstadgemeenten, de zorgvragers en hun vertegenwoordigers in de cliëntenplatforms. Waar dit van toepassing is komen ook ervaringen uit andere bronnen aan de orde.

5.2 Gemeenten

Volgens de quick scan ervaart een groot deel van de gemeenten (80%) een mogelijk financieel tekort als een knelpunt. Hoe groot deze tekorten zijn, kunnen de gemeenten niet zeggen. Dat geldt ook voor de parkstadgemeenten, daar op dit moment bij gemeenten geen enkel inzicht is in de risico's die zij lopen. Dit is conform hetgeen in paragraaf 4 reeds is gesignaleerd.

Verschuiving van de huishoudelijke hulp van de hoogwaardige HH2 naar HH1 wordt door 50% van de gemeenten als een zorg ervaren. Dat zal in mindere mate of met vertraging het geval bij de parkstadgemeenten. In de aanbesteding van de huishoudelijke zorg is vooralsnog de duurder variant HH2 als basis aangeboden, volgens een van de geïnterviewden.

Een deel van de gemeenten (40%) ervaart de communicatie met de externe partners als een knelpunt bij de uitvoering van de Wmo, zoals CIZ en zorgaanbieders. Tegelijk melden de gemeenten dat deze problemen waarschijnlijk voorbij zullen zijn als de Wmo volledig is geïmplementeerd.

Voorts wordt bij alle in de quick scan betrokken gemeenten als knelpunt ervaren:

- de toename van het aantal aanvragen;
- het opstellen van het 4-jarig beleidsplan;
- de informatie en adviesfunctie van de gemeentelijke loketten.

Tevens is gemeenten gevraagd welke ondersteuningsbehoefte zij hebben bij de verdere doorvoering van de Wmo. Daaronder vallen:

- lobby richting WVS inzake budgetontwikkeling;
- stimuleren en faciliteren van mantelzorg en vrijwilligerswerk;
- ondersteuningsrol van Huis voor de Zorg voor de cliëntenparticipatie;
- stimuleren van innovatieve Wmo-projecten;
- faciliteren van regionale samenwerking.

5.3 Cliënten

Bij de cliënten concentreren zich de negatieve ervaringen vooral op het aantal uren zorg dat men krijgt en de deskundigheid van de persoon die de hulp verleent. Op beide punten heeft 26% van de cliënten negatief gescoord.

Tevens is gevraagd, aan degenen die ook in 2006 huishoudelijke zorg kregen, of men meer of minder tevreden is met de geboden zorg. Van hen zegt 72% net zo tevreden te zijn als in

¹⁸ Zie: *Quick-scan Wmo in Limburg. De eerste ervaringen van gemeenten en cliënten*. Provincie Limburg, april 2007.

2006, 9% is (veel) meer tevreden en 19% is (veel) meer ontevreden. Voorzover berichten over de Wmo in de kranten terecht kwamen, waren het vooral berichten die gingen over het feit dat cliënten hun vertrouwde verzorgers missen en het ervaren gebrek aan aandacht voor het sociale element. Dat wil overigens niet zeggen dat de gemeten ontevredenheid alleen daardoor veroorzaakt wordt.

De overgrote meerderheid van de cliënten (78%) zegt voldoende geïnformeerd te zijn over de veranderingen in het kader van de introductie van de Wmo. Voor deze informatievoorziening was de gemeente de belangrijkste bron. Wel was meer op maat gesneden informatie gewenst, bijvoorbeeld wat de gevolgen voor de persoonlijke situatie zou zijn en de wijze van indicatie.

Box 4: Onderverzorging?

In het Limburgs Dagblad van 28 april 2007 is prof. Dr. G.P.A. Braam pessimistisch over de Wmo. Hij haalt onder meer een rapport van het Sociaal en Cultureel Planbureau (2006) aan, waaruit blijkt dat er sprake is van een grote mate van 'onderverzorging'. Uit het rapport blijkt dat er in Nederland meer dan een miljoen mensen zijn met matige tot ernstige lichamelijke beperkingen, waarvan 400.000 'met echt ernstige beperkingen'. Driekwart van deze groep maakt geen gebruik van thuiszorg. 13% van de groep die zou dat wèl willen, maar hebben geen thuiszorg aangevraagd, onder meer omdat ze niet weten hoe dat moet of omdat ze denken de eigen bijdrage niet te kunnen betalen. Daarnaast heeft 1/6 van de mensen die wèl thuiszorg heeft behoefte aan méér thuiszorg.

5.4 Cliëntenplatforms

De vertegenwoordigers van cliënten in de Wmo-platforms en –raden constateren in eerste instantie dat de quick scan van de provincie te vroeg komt. De Wmo is pas drie maanden onderweg. Wat men in deze periode als knelpunt ervaart is vooral de verminderde kwaliteit van de zorg. Daartoe behoren de ook door cliënten ervaren verminderde deskundigheid en aandacht voor het sociale aspect bij het personeel dat de zorg (huishoudelijke hulp) biedt. Het is voor de rekenkamercommissies niet gebleken of en in welke mate dit zich voordoet bij de Parkstadgemeenten.

Op basis van de bevindingen volgen uit de quick-scan een aantal aanbevelingen voor de provincie.¹⁹

De cliëntenplatforms gaven aan dat er bij de invoering van de WMO te weinig tijd was om goed te adviseren of voor de gemeente om daadwerkelijk iets met het advies te doen. De platforms geven nu aan dat de lopende contacten goed verlopen. Ruimte voor verbetering vinden zij de facilitering, ondersteuning en scholing van de Wmo-raden. Een van de adviesraden geeft aan dat aanbieders van zorg, in dit geval huishoudelijke hulp, agressief cliënten en niet-clieënten benadert.

5.5 Conclusies en aanbevelingen

De eerste ervaringen met de Wmo zijn niet onverdeeld positief. Belangrijke aandachtspunten zoals deze uit de quick scan Wmo van de provincie Limburg en het vragenronde van de rekenkamercommissies langs betrokkenen naar voren komen zijn voor een deel ook al geconstateerd in paragraaf 4, namelijk de financiële risico's (waaronder ook de toename in het aantal aanvragen) en de nulmeting.

Een punt van zorg zijn de signalen dat de kwaliteit van de huishoudelijke zorg in termen van het aantal uren en deskundigheid tekortschiet. Doel van de Wmo was nu juist om hierin

¹⁹ Quick-scan Wmo in Limburg. De eerste ervaringen van gemeenten en cliënten. Provincie Limburg, april 2007, p. 23.

verbetering te brengen. Volgens de quick scan Wmo van de provincie Limburg is ruim een kwart van de cliënten ontevreden over het aantal uren zorg en de deskundigheid van de zorgverlener. De rekenkamercommissies weten niet of deze problematiek zich ook voordoet in de Parkstadgemeenten. Het doen van een goede nulmeting zou gemeenten in elk geval inzicht moeten geven in de aard en omvang van de problemen; vervolgens kan dan worden bijgestuurd. De rekenkamercommissies herhalen in dit verband de aanbeveling uit paragraaf 4, namelijk:

Aanbeveling 1

De rekenkamercommissies bevelen met klem aan dat de gemeenten *op korte termijn* werk maken van het instrumentarium van financiële risico's en de beheersing daarvan, en vooral van het doen van een nulmeting voor de 9 prestatievelden. Er zijn signalen dat de uitvoering van de Wmo niet vlekkeloos verloopt (hulp schiet tekort in termen van aantal uren en deskundigheid). De nulmeting zou een volledig en betrouwbaar beeld moeten opleveren van de aard en omvang van de problematiek. Dit kan beeld kan dan het vertrekpunt vormen voor het ontwikkelen van het gemeentelijk beleid. Idealiter zouden beide zaken – financiële risico's en nulmeting - concreet in de Beleidsplannen Wmo worden opgenomen.

Een ander punt van zorg betreft de nieuwe taken die de gemeenten in het kader van de Wmo hebben gekregen. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om het stimuleren en faciliteren van mantelzorgers en vrijwilligerswerk, maar ook om de informatie- en adviesfunctie van de gemeenteloketten, het stimuleren van innovatieve Wmo-projecten en, algemener, het vormgeven aan de regierol van de gemeente. De Wmo is, door toedoen van het Rijk, overhaast ingevoerd. Voor de Parkstad-Limburg Plus gemeenten was de eerste zorg om de continuïteit van de voorzieningen te waarborgen. Dat lijkt redelijk gelukt, al moet gezien bovengeschetste signalen een slag om de arm worden gehouden. Het risico bestaat echter dat de vernieuwende, innovatieve aspecten van de Wmo onderbelicht blijven en te weinig worden uitgewerkt, met als gevolg mogelijk tekortschietende maatschappelijke ondersteuning en/of financiële tekorten.

Aanbeveling 2

De rekenkamercommissies dringen erop aan dat in de Beleidsplannen Wmo expliciet aandacht wordt besteed aan hoe de gemeenten de innovatieve aspecten van de Wmo de komende jaren *concreet* vorm gaan geven. Het gaat dan onder meer om:

- de informatie- en adviesfunctie van de gemeentelijke loketten
- het stimuleren van nieuwe Wmo-projecten
- het ontwikkelen van nieuwe arrangementen voor maatschappelijke opvang.

Voor mogelijke concrete aandachtspunten: zie paragrafen 6.2 en 6.3.

6. Mogelijke aandachtspunten bij de Beleidsplannen Wmo

6.1 Het belang van de beleidsplannen Wmo

De gemeenten zitten in een overgangsfase. De Wmo is sinds 1 januari 2007 van kracht, maar de wet is nog (lang) niet ten volle geïmplementeerd. Er is een enorme inspanning geleverd om 'Are you being served?', besluitvorming daarover, de noodzakelijke verordeningen en contracten op tijd af te ronden.

Tegelijkertijd moet er nog heel veel gebeuren. Eén van de belangrijkste zaken voor de raad is dat hij vóór 1 januari 2008 een Beleidsplan Wmo moet vaststellen.

Box 5 Het Beleidsplan Wmo volgens de wet

De Wet Maatschappelijke Ondersteuning schrijft over het Beleidsplan Wmo onder meer het volgende voor:

Artikel 3.

1. De gemeenteraad stelt een of meer plannen vast, die richting geven aan de door de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders te nemen beslissingen betreffende maatschappelijke ondersteuning.
2. De gemeenteraad stelt het plan telkens voor een periode van ten hoogste vier jaren vast. Het plan kan tussentijds gewijzigd worden.
3. Het plan bevat de hoofdzaken van het door de gemeente te voeren beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning.
4. In het plan wordt in ieder geval aangegeven:
 - a. wat de gemeentelijke doelstellingen zijn op de verschillende in artikel 1, eerste lid, onder g, genoemde onderdelen van maatschappelijke ondersteuning (dit zijn de 9 prestatievelden);
 - b. hoe het samenhangende beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning zal worden uitgevoerd en welke acties in de door het plan bestreken periode zullen worden ondernomen;
 - c. welke resultaten de gemeente in de door het plan bestreken periode wenst te behalen;
 - d. welke maatregelen de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders nemen om de kwaliteit te borgen van de wijze waarop de maatschappelijke ondersteuning wordt uitgevoerd;
 - e. welke maatregelen de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders nemen om voor degene aan wie maatschappelijke ondersteuning als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder g, onderdelen 2^e, 5^e en 6^e wordt verleend, keuzevrijheid te bieden met betrekking tot de activiteiten van maatschappelijke ondersteuning;
 - f. op welke wijze de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders zich hebben vergewist van de behoeften van kleine doelgroepen;

Overigens ziet de wetgever het Beleidsplan Wmo breed: het plan moet het 'samenhangend beleid van de gemeente op het terrein van maatschappelijke ondersteuning' bevatten²⁰

Los van wat de wetgever voorschrijft zijn de Beleidsplannen Wmo naar mening van de rekenkamercommissies van groot belang voor de gemeenteraden. Immers, de beleidsplannen moeten het de raden mogelijk maken om hun kaderstellende rol waar te maken: aan de hand van het Beleidsplan Wmo 2008-2011 (of: 2008-2009) stelt de raad vast wat hij de komende jaren wil bereiken, wat de gemeente daarvoor gaat doen en wat dat mag kosten.

²⁰ Wet Maatschappelijke ondersteuning), Tweede Kamer, vergaderjaar 2004-2005, 30131, nr. 3 (Memorie van Toelichting), p. 31

Veel van de perspectieven van de Wmo zullen concreet vorm moeten krijgen in het Beleidsplan Wmo. Bijvoorbeeld de veronderstelling van de wetgever dat de gemeente als regisseur ondersteuning kan realiseren tegen lagere kosten die beter aansluit op lokale behoeften, onder meer door burgers en instellingen slim te laten samenwerken en door één zorgloket. Theoretisch is dat geen gekke gedachte, maar om het praktisch te realiseren zal in elk geval concreet gemaakt moeten worden hoe de gemeenten dat willen gaan aanpakken. Uit paragraaf 5 werd duidelijk dat er uit verschillende bronnen signalen zijn dat het met de uitvoering van de Wmo vanuit het perspectief van de cliënten niet van een leien dakje gaat. Dat is voor de rekenkamercommissies geen aanleiding tot pessimisme. Immers, het Rijk heeft al eerder taken, die tot dan toe suboptimaal werden uitgevoerd, bij gemeenten ondergebracht. En gemeenten hebben dit soort taken al eerder met succes opgepakt – denk bijvoorbeeld aan de onderwijshuisvesting en aan de Wet werk en bijstand. De rekenkamercommissies zien op voorhand dan ook geen reden waarom het met de Wmo niet óók zo zou gaan. Wel is de kans groot dat het beroep op maatschappelijke ondersteuning stijgt, vanwege de vergrijzing maar zeker ook als gemeenten erin slagen om burgers beter dan nu te bereiken met informatie en te helpen met het verhelderen van hun zorgvragen. Een noodzakelijke voorwaarde voor succes is dan ook, dat gemeenten in nauwe samenwerking met maatschappelijke organisaties daadwerkelijk een eigen beleid en uitvoeringspraktijk op het Wmo-terrein ontwikkelen. Het eerste Beleidsplan Wmo geeft de kaders voor de uitvoering en verdere ontwikkeling van de Wmo in de komende jaren.

Een gebrekkige kaderstelling – met andere woorden: een Beleidsplan Wmo dat zowel naar inhoud als naar proces (verdere implementatie Wmo) onder de maat is - kan fruikend zijn. Mogelijke gevolgen zijn dat de maatschappelijke ondersteuning niet toekomstbestendig wordt georganiseerd, dat burgers/cliënten kwalitatief of kwantitatief onvoldoende ondersteuning krijgen en dat de gemeente met hoge kosten wordt geconfronteerd.

De rekenkamercommissies hebben in deze paragraaf gepoogd om een checklist met een aantal aandachtspunten op te stellen. De gedachte is dat deze checklist raadsleden straks kan helpen bij het beoordelen van het conceptbeleidsplan zoals zij dat in de loop van 2007 krijgen voorgelegd. Per aandachtspunt zijn mogelijke vragen/opmerkingen geformuleerd. Paragraaf 6.2 bevat mogelijke algemene aandachtspunten (genummerd 'A1', 'A2' enz.). Paragraaf 6.3 bevat mogelijke aandachtspunten per prestatievelid (genummerd 'P1', 'P2' enz.).

6.2 Algemene aandachtspunten

A.1 Tijdschema Beleidsplan Wmo

Het Beleidsplan Wmo moet vóór 1 januari 2008 door de gemeenteraad worden vastgesteld. De Wmo schrijft voor (art. 12, zie hierboven Box 3) dat het college van B&W het conceptbeleidsplan Wmo voorlegt aan vertegenwoordigers van cliënten en vervolgens bij het aanbieden van het Beleidsplan Wmo aan de raad aangeeft hoe zij de belangen van burgers en maatschappelijke organisaties gewogen heeft. Los van deze wettelijke verplichting is het uiteraard van groot belang dat de gemeente met cliëntorganisaties en aanbieders overlegt over het conceptbeleidsplan Wmo: de goede ideeën over hoe maatwerk te bieden en over innovaties zullen voor een belangrijk deel van deze partijen moeten komen.

Bovenstaande betekent dat het tijdschema voor het Beleidsplan Wmo krap is, namelijk:

- *September*: college stelt het conceptbeleidsplan Wmo vast voor overleg met maatschappelijke organisaties;
- *September/oktober*: college overlegt met cliëntorganisaties en aanbieders, stelt conceptbeleidsplan Wmo bij en voorziet het van zijn afweging van de door burgers en maatschappelijke organisaties ingebrachte belangen;
- *November*: college dient conceptbeleidsplan Wmo in bij raad; bespreking in commissie
- *Raadsvergadering december*: vaststellen Beleidsplan Wmo

Het tijdschema in het Plan van Aanpak van de gemeente Brunssum, zoals vastgesteld door het College van B&W, wijkt enigszins af van bovenstaand schema. Wat opvalt is dat de externe adviesronde in juli-augustus is gepland, de vakantieperiode. In november en

december wordt het erg druk en is het de vraag of het haalbaar is dat het beleidsplan in 1 maand tijd vastgesteld wordt door college, commissie en raad.

A.2. Nulmeting, Smartdoelen en prioriteiten

Nulmeting. De rekenkamercommissies bevelen met klem aan dat de gemeenten *op korte termijn* werk maken van een nulmeting voor de 9 prestatievelden. Er zijn signalen dat de uitvoering van de Wmo niet vlekkeloos verloopt; zo zou de huishoudelijke hulp tekortschieten in termen van aantal uren en deskundigheid van de verzorgenden. De nulmeting zou een volledig en betrouwbaar beeld moeten opleveren van de aard en omvang van de problematiek. Dit beeld kan dan het vertrekpunt vormen voor het ontwikkelen van het gemeentelijk beleid, voor het formuleren van Smartdoelen en voor het stellen van prioriteiten binnen en tussen de prestatievelden (zie hieronder). Idealiter zou de nulmeting in het Beleidsplan Wmo worden opgenomen. Voor nadere onderbouwing van deze aanbeveling wordt verwezen naar paragraaf 5.

Smartdoelen. Zorg dat het Beleidsplan Wmo zoveel mogelijk SMART²¹-doelen bevat. Met andere woorden: zorg dat de gewenste resultaten duidelijk zijn, dat duidelijk en concreet is wanneer het Wmo-beleid op een bepaald prestatieveld een succes genoemd mag worden. Dit aandachtspunt wordt bij de verschillende prestatievelden nader uitgewerkt (zie paragraaf 6.3).

Prioriteiten. Een ander belangrijk aandachtspunt is dat er in het Beleidsplan Wmo duidelijke prioriteiten worden aangegeven. De Wmo bestrijkt een breed palet van beleidsterrein met tal van activiteiten. Het risico bestaat dat er voor alle prestatievelden prachtige, *vérreikende* ambities worden geformuleerd, die vervolgens in de praktijk niet kunnen worden uitgevoerd. De rekenkamercommissies bevelen aan dat in het Beleidsplan Wmo duidelijke prioriteiten worden gesteld; je kunt als gemeente niet alles tegelijk oplossen.

Box 6 Indeling in prestatievelden

De gemeente Veenendaal heeft de indeling in 9 prestatievelden losgelaten. Ofschoon hier goede redenen voor kunnen zijn, bijvoorbeeld om aansluiting met de bestaande programmabegroting te krijgen, zijn de rekenkamercommissies hier geen voorstander van. Reden hiervoor is dat gemeenten jaarlijks al tamelijk uitgebreid informatie moeten aanleveren aan derden; die informatie is geordend naar prestatieveld. Ook de intergemeentelijke vergelijking zal over 9 prestatievelden plaatsvinden; een gemeente die de 9 velden heeft heringedeeld of samengevoegd naar 5 of 6 prestatievelden zadelt zichzelf met een probleem op. Vergelijkingen maken wordt dan een stuk lastiger.

A3 Paragrafen in het Beleidsplan Wmo

Een aantal onderwerpen komt niet prominent in één van de negen prestatievelden aan de orde, maar is wel heel wezenlijk voor het welslagen van de implementatie en uitvoering van de Wmo. De rekenkamercommissies bevelen aan om voor die onderwerpen aparte paragrafen op te nemen in het Beleidsplan Wmo. Het gaat om de volgende onderwerpen:

A3.1 'Organisatie en innovatie'

Uitgangspunt bij de uitvoering van de Wmo door de Parkstad-Limburg Plus gemeenten is: 'Lokaal wat lokaal kan, regionaal wat regionaal moet'. De rekenkamercommissies verwachten dat zonder andere, creatieve manieren om maatschappelijke ondersteuning te organiseren de gemeenten vroeger of later in problemen komen (te weinig verzorgenden, te weinig geld e.d.). In de paragraaf 'Organisatie en innovatie' kan op hoofdlijnen worden beschreven hoe de uitvoering van de Wmo is georganiseerd – niet allen in de gemeentelijke organisatie maar juist ook samen met cliëntorganisaties en aanbieders. Voor sommige prestatievelden moet men de uitvoering wel op regionaal niveau vormgeven (bijv. prestatieveld 7, 8 en 9), voor andere moet het juist lokaal (bijv. prestatieveld 1).

²¹ Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden.

In deze paragraaf kunnen ook alle innovaties die moeten leiden tot meer en/of betere maatschappelijke ondersteuning nog een keer kort op een rijtje worden gezet. Het gaat dan bijvoorbeeld om:

- (in het algemeen) het invullen van de regierol van de gemeente
- de informatie- en adviesfunctie van de gemeenteloketten
- het stimuleren van innovatieve Wmo-projecten
- de integrale aanpak (= samenhang tussen individuele – en algemene voorzieningen)
- om het ontwikkelen van nieuwe arrangementen voor maatschappelijke opvang enz.

Om misverstanden te voorkomen: veel – zo niet: alle – van die innovaties zullen ook bij de verschillende prestatievelden uitgebreid aan de orde komen. Het gaat er in een paragraaf 'Innovaties en efficiency' om dat de raad een totaalbeeld krijgt van alle innovaties, op basis van een dwarsdoorsnede van de 9 prestatievelden. Een dergelijke paragraaf kan van belang zijn om gevoel te krijgen of de gemeente er voldoende aan doet (regierol, één-loket, regionale samenwerking enz) om de burgers/cliënten, óók bij een toenemend beroep in de toekomst, voldoende te bedienen.

A3.2 'Risiko's en risicobeheersing'

De wetgever veronderstelt dat gemeenten goedkoper en beter maatschappelijke ondersteuning kunnen aanbieden, onder meer via aanbestedingen, via one-stop-shopping (= één-loket-gedachte) en via het slim regisseren van bij de Wmo betrokken maatschappelijke actoren. Tegelijkertijd mag worden verwacht dat de het beroep op de Wmo in de toekomst nog stijgt vanwege de vergrijzing en wellicht ook als rechthebbenden die nu nog geen beroep doen dat – bijvoorbeeld vanwege betere informatievoorziening – wèl gaan doen. De Wmo-uitgaven belopen landelijk gezien ca. 40% van de totale gemeentelijke uitgaven. Kortom: De gemeenten hebben grote belangen bij de Wmo, niet alleen politiek en maatschappelijk, maar ook financieel. Vanwege die grote belangen geven de rekenkamercommissies de gemeenten in overweging om in hun Beleidsplan Wmo een paragraaf 'Risiko's en risicobeheersing' en een paragraaf 'Innovatie en efficiencywinsten' op te nemen.

Een paragraaf 'Risiko's en risicobeheersing' zou een inventarisatie van de risico's kunnen bevatten en zou moeten aangeven hoe deze worden beheerst. Mogelijke risico's zijn bijvoorbeeld de veranderende samenstelling van de bevolking, rechthebbenden die hun rechten (nog) niet uitoefenen, nieuw aanbod van voorzieningen, eigen bijdragen die oninbaar blijken, veranderingen in het Rijksbeleid enz.

A3.3 ' Cliëntparticipatie'

Het ontwikkelen van maatwerk in de eigen gemeente en het ontwikkelen van nieuwe arrangementen voor maatschappelijke ondersteuning zal alléén gebeuren als de gemeente intensief overlegt met de cliëntorganisaties. De Wmo geeft hierover aparte voorschriften (art. 11 en 12). De rekenkamercommissies bevelen aan dat in het Beleidsplan Wmo een aparte paragraaf wordt opgenomen waarin wordt uiteengezet hoe de cliëntparticipatie is georganiseerd. Die paragraaf zou antwoord moeten geven op onder meer de volgende vragen:

1. Hoe heeft het college van B&W georganiseerd dat burgers/cliënten, cliëntorganisaties en aanbieders van maatschappelijke ondersteuning tijdig en adequaat bij de beleidsvoorbereiding worden betrokken?
2. Hoe heeft het college van B&W georganiseerd dat burgers/cliënten, cliëntorganisaties en aanbieders van maatschappelijke ondersteuning vroegtijdig zelfstandig voorstellen voor het beleid inzake maatschappelijke ondersteuning kunnen doen?
3. Hoe heeft het college van B&W georganiseerd dat burgers/cliënten, cliëntorganisaties en aanbieders van maatschappelijke ondersteuning van adequate informatie worden voorzien?
4. Is duidelijk welke (groepen van) burgers hun behoeften en belangen niet goed kenbaar kunnen maken? Hoe heeft het college van B&W georganiseerd dat de behoeften en belangen van burgers die hun behoeften en verlangens niet goed kenbaar kunnen maken toch worden meegenomen in de beleidsvoorbereiding?
5. Wat was het oordeel van de gezamenlijke vertegenwoordigers van representatieve organisaties van de kant van vragers op het gebied van maatschappelijke ondersteuning over het conceptbeleidsplan Wmo?

6. Is duidelijk hoe het college de behoeften en belangen van burgers/cliënten, cliëntorganisaties en aanbieders van maatschappelijke ondersteuning heeft gewogen?

A3.4 'Eigen bijdrage / PGB'

Het persoonsgebonden budget (PGB) in het beleidsplan:

De gemeenteraad moet in de verordening regelen dat elke burger die dat wenst een persoonsgebonden budget aangeboden wordt. Onder andere hiermee kan de vraagsturing met betrekking tot ondersteuning aan mensen met een beperking gestalte krijgen.

Het PGB geldt voor de huishoudelijke hulp en andere individuele voorzieningen. Gemeenten kunnen bij de indicatiestelling beperkingen bij de toegang tot het PGB opnemen of een eigen bijdrage in mindering brengen. Tevens kunnen gemeenten aangeven of, wanneer en hoe verantwoording plaatsvindt op de besteding van het PGB en welke sancties staan op eventueel oneigenlijk gebruik van het PGB.

Gemeenten moeten hierbij bedenken dat de budgethouder of zorgkoper voldoende aanbod heeft om daadwerkelijk iets te kiezen te hebben. Tevens moet de gemeente ervoor zorgen dat de budgethouder voldoende informatie, advies en ondersteuning krijgt bij het maken van de keuzen om de beperking adequaat te compenseren.

Ook de eigen bijdrage krijgt een plek in het beleidsplan:

1. De gemeenteraad kan bij verordening bepalen dat een persoon van 18 jaar of ouder aan wie maatschappelijke ondersteuning wordt verleend, voorzover die ondersteuning bestaat uit het verlenen van een individuele voorziening of een persoonsgebonden budget en niet bestaat uit een aan hem verleende financiële tegemoetkoming, een eigen bijdrage is verschuldigd. (Wet Maatschappelijke Ondersteuning Stb. 2006, 351 art. 15 lid 1)
2. De hoogte van de eigen bijdrage kan voor de verschillende soorten van maatschappelijke ondersteuning verschillend worden vastgesteld en mede afhankelijk worden gesteld van het inkomen van degene aan wie maatschappelijke ondersteuning is verleend en van zijn echtgenoot. (Wet Maatschappelijke Ondersteuning Stb. 2006, 351 art. 15 lid 2).

A4 Per prestatieveld: samenhang met andere beleidsterreinen

Het gemeentelijk Wmo-beleid beïnvloedt andere gemeentelijke beleidsterreinen – en andersom. Het is van groot belang dat het Beleidsplan Wmo zo concreet mogelijk de samenhang met andere beleidsterreinen aangeeft, bijvoorbeeld Wwb (bijv. vrijwilligerswerk als stap richting betaalde arbeid), wonen (bijv. woningen en wijkinrichting die het mogelijk maken dat ouderen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen), inrichting openbare ruimte (in verband met prestatieveld 1, sociale samenhang en leefbaarheid) enz.

A5. Hoe wordt de raad geïnformeerd over de uitvoering van het Beleidsplan Wmo?

Na vaststelling van het Beleidsplan Wmo zal de raad de vinger aan de pols willen houden bij de uitvoering ervan. Naast Smartdoelen (zie A1) is het daarvoor van belang dat raad en college afspraken maken over welke informatie wanneer bij de raad komt. Enkele suggesties in dat kader:

- Maak, om een nieuwe informatiestroom van Wmo-rapportages te voorkomen, zoveel mogelijk gebruik van al bestaande stukken in de begrotingscyclus (begroting, voorjaarsnota/kaderbrief, najaarsnota, jaarstukken).
- De Wmo neemt een flink deel (landelijk ca. 40%) van de gemeentelijke uitgaven voor zijn rekening. De gemeenteraad autoriseert die uitgaven elk jaar door de programmabegroting vast te stellen. Het is wenselijk dat de raad bij de behandeling van de begroting kan nagaan of het Beleidsplan Wmo conform wordt uitgevoerd, maar dat vereist duidelijk is hoe het Beleidsplan Wmo en de programmabegroting inhoudelijk op elkaar aansluiten. Zorg daarom dat in het Beleidsplan Wmo voor elk prestatieveld duidelijk is aangegeven bij welk begrotingsprogramma het thuishoort. En ook omgekeerd: zorg dat in de begrotingsstukken duidelijk staat aangegeven op welk prestatieveld van de Wmo doelen, prestaties/activiteiten en kosten betrekking hebben.

- Het college van B&W is wettelijk verplicht om jaarlijks te rapporteren over prestatiegegevens (ten behoeve van de benchmark tussen gemeenten) en over de klanttevredenheid. Raad en college kunnen afspreken dat het college deze gegevens ook aan de raad stuurt, tezamen met een analyse van – en een standpunt van het college over deze gegevens ('Waar gaat het goed? (= conform de kaders in het Beleidsplan Wmo) Waar gaat het niet goed en welke actie stelt het college voor om te ondernemen?') Aanbieden van gegevens, analyse en standpunt zou tegelijkertijd met de Voorjaarsnota/Kaderbrief kunnen gebeuren: als de cijfers aanleiding geven tot bijsturen dan kan de raad dat meteen meenemen in de kaderstelling voor het volgende begrotingsjaar.
- Spreek af dat het Beleidsplan Wmo periodiek – bijvoorbeeld eens in de 2 á 4 jaar – wordt geactualiseerd en dan opnieuw door de raad wordt behandeld en vastgesteld.
- Spreek af onder welke omstandigheden de raad in elk geval onverwijld op de hoogte wordt gebracht over afwijkingen van Beleidsplan Wmo of de programmabegroting (bijvoorbeeld bij overschrijdingen vanaf een bepaald bedrag, bij een beroep op de Wmo dat een bepaald percentage groter is dan geraamd enz.)
- Spreek af dat de raad uiterlijk eind 2009 een evaluatie van de Wmo ontvangt. Achtergrond hiervan is dat de Wmo voorschrijft (art. 24) dat de minister 'binnen drie jaar na inwerkingtreding' een 'verslag over de doeltreffendheid en de effecten' van de Wmo naar de Tweede Kamer stuurt (en daarna elke vier jaar). Het ligt voor de hand om aansluiting te zoeken bij deze termijn: de raad heeft dan niet alleen de beschikking over de evaluatie van het college van B&W maar ook over de landelijke evaluatie.
- Leg de belangrijkste afspraken in algemene zin vast in de art. 212-verordening.

6.3 Mogelijke aandachtspunten per prestatieveld

Inleiding

In deze paragraaf zijn steeds de prestatievelden zoals beschreven in de Regionale Kadernota Wmo als uitgangspunt genomen. Per prestatieveld is aangegeven wat mogelijke aandachtspunten zijn bij de nadere uitwerking in de Beleidsplannen Wmo. Een beperkt aantal subdoelen en instrumenten is *niet* in deze paragraaf opgenomen: instrumenten/elementen die reeds vóór 1 januari 2007 geregeld waren zijn weggelaten, evenals instrumenten/elementen die zich op een zo gedetailleerd uitvoeringsniveau afspelen dat je als raad – naar inschatting van de rekenkamercommissies - niet mee bezig wilt houden.

Prestatieveld 1. De sociale samenhang en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten vergroten.

Doelen en instrumenten prestatieveld 1 (volgens de Regionale Kadernota Wmo, p. 25-27)

Algemeen doel:

Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten.

Subdoelen:

1. Burgers meer bij de wijk of kern betrekken;
2. Het bevorderen van sociale samenhang en het realiseren van onderlinge ontmoetingen;
3. Civil society, het creëren van een zodanige sociale structuur dat mensen voor elkaar klaar staan.

Instrumenten:

1. Een zo gedifferentieerd mogelijk woningbestand met een sterke economische structuur en met goede voorzieningen via:
 - a. Een evenwichtig woningbestand;
 - b. Verbetering sociale, economische en fysieke structuur van achterstandswijken (beleid stedelijke vernieuwing);
 - c. Ontmoetingen en wederzijds begrip stimuleren door middel van agogisch werk (welzijnsbeleid);
 - d. Ontmoetingen via sport (sportbeleid);

- e. Ontmoetingen via sociaal-culturele centra en brede scholen (accommodatie en brede schoolbeleid);
 - f. Cultuurbeleid.
2. Alle wijken, buurten en kernen worden naar behoren onderhouden en zijn naar mening van de bewoners voldoende leefbaar en veilig middels:
- a. Gebiedsgericht werken: actief fysiek en sociaal beheer van de openbare ruimte. Bewoners, wijkmanagers, buurttraden en opzichters van de gemeente vervullen hierin een rol.
 - b. Veiligheidsbeleid: preventie, repressie, voldoende politie op straat
 - c. Welzijnsbeleid: agogisch werk richt zich op concrete aanpak van gevoelde overlast.
 - d. Onderwijs: aandacht voor consequenties van onacceptabel gedrag (voor buurt, andere burgers en jezelf)
3. Inzet van de burger, particulier initiatief: de burger is betrokken en wordt ook door de gemeente betrokken bij de sociale samenhang en leefbaarheid van de woonomgeving.

In de Regionale Kadernota Wmo worden de 3 instrumenten uit het overzicht als (operationele) doelen aangemerkt.

De (sub)doelen en activiteiten/instrumenten zijn in de Regionale Kadernota Wmo algemeen geformuleerd. In het Beleidsplan Wmo zou het specifiek en concreter moeten. Ook zou duidelijke moeten worden wat de prioriteiten voor de eerstkomende jaren zijn; de gemeente kan immers niet alles tegelijk.

→ P1.1 Wordt in het Beleidsplan Wmo een keuze gemaakt / prioriteiten gesteld in termen van (sub)doelen en activiteiten/prestaties? Waar wordt de komende 4 (of: 2) jaar met voorrang op ingezet?

→ P1.2a Zijn de subdoelen SMART in het Beleidsplan Wmo geformuleerd?

→ P1.2b Is daarbij zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de informatie die de gemeente toch al moet verzamelen in het kader van de Wmo (prestatiegegevens en gegevens over klanttevredenheid) en van de Parkstadmonitor? (in bijlage 1 wordt een overzicht van deze gegevens gegeven).

Het verband tussen (sub)doelen en instrumenten is in de Regionale Kadernota Wmo niet altijd duidelijk. De Regionale kadernota bevat wel een afzonderlijk hoofdstuk over financiën (hoofdstuk 12), doch dit is op hoofdlijnen en geeft geen inzicht in – bijvoorbeeld – de budgetten per prestatieveld.

→ P1.3 Is in het Beleidsplan Wmo het verband tussen subdoelen en activiteiten en kosten duidelijk, met andere woorden: is duidelijk welke concrete activiteiten moeten leiden tot het bereiken van de subdoelen en is duidelijk welke kosten aan die activiteiten verbonden zijn?

→ P1.4 Is in het Beleidsplan Wmo duidelijk welke doelen, activiteiten/prestaties en kosten onder welk begrotingsprogramma horen?

Prestatieveld 2. Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden

Doelen en instrumenten prestatieveld 2 (volgens de Regionale Kadernota Wmo, p. 29-30)

Algemeen doel:

Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden.

Subdoelen:

1. Het signaleren, toeleiden naar en wegwijs maken in het hulpaanbod;
2. Het bieden van pedagogische hulp en het coördineren van de zorg;
3. Gezinsondersteuning (opvoedingsondersteuning).

Instrumenten:

Hierbij wordt aangesloten op de op landelijk niveau overeengekomen functies van preventief jeugdhulpbeleid die er op lokaal niveau minimaal moeten zijn, namelijk:

- A. Informatie en advies

- B. Signaleren van problemen via:
 - a. Buurtnetwerken 12-
 - b. Buurtnetwerken 12+, met als (operationele) doelen / instrumenten:
 - i. Hanggroepen en individuele jongeren kennen en gekend worden;
 - ii. Contacten leggen en onderhouden met de hanggroepen;
 - iii. Individuele risicojongeren toeleiden naar achterliggende voorzieningen / aanpakken in het justitiële circuit;
 - iv. Jongerenwerk en politie: gericht op deze jongeren en actief op straat;
 - v. Gemeente is eigenaar van het overleg en regisseur.
- C. Toegang tot het totale lokale en regionale hulpaanbod (bijvoorbeeld: vroeg- en voorschoolse educatie, onderwijsachterstands- en HALT-voorzieningen) via bijvoorbeeld de buurtnetwerkmethodiek. Onder dit punt wordt ook begrepen: beleid om uitval van leerlingen in het Voortgezet Onderwijs te voorkomen.
- D. Licht pedagogische zorg: het bieden van opvoedingsondersteuning aan ouders/gezinnen en schoolmaatschappelijk werk.
- E. Coördinatie van zorg: afstemming en zo mogelijk bundelen van zorg via de zorgmanager, via samenwerking tussen verschillende netwerken/overleggen, en via een gezinscoach.

Samenhang met andere prestatievelden: 'Informatie en advies' (instrument A) is een belangrijk onderdeel van prestatieveld 3 ('Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning').

De doelen en activiteiten/instrumenten zijn in de Regionale Kadernota Wmo algemeen geformuleerd. In het Beleidsplan Wmo zou het specifieker en concreter moeten. Ook zou duidelijk moeten worden wat de prioriteiten voor de eerstkomende jaren zijn. De instrumenten C en E verdienen naar de mening de rekenkamercommissies ook in algemene zin nog nadere uitwerking: na lezing is onduidelijk of dit alle instrumenten/activiteiten zijn die men in gedachten heeft of dat men nog meer/anders wil.

→ P2.1 Wordt in het Beleidsplan Wmo een keuze gemaakt / prioriteiten gesteld in termen van (sub)doelen en activiteiten/prestaties? Waar wordt de komende 4 (of: 2) jaar met voorrang op ingezet?

→ P2.2a Zijn de (sub)doelen in het Beleidsplan Wmo SMART geformuleerd?

→ P2.2b Is daarbij zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de informatie die de gemeente toch al moet verzamelen in het kader van de Wmo (prestatiegegevens en gegevens over klanttevredenheid) en van de Parkstadmonitor? (in bijlage 1 wordt een overzicht van deze gegevens gegeven).

Het verband tussen (sub)doelen en instrumenten is in de Regionale Kadernota Wmo niet altijd duidelijk. De Regionale Kadernota Wmo bevat wel een afzonderlijk hoofdstuk over financiën (hoofdstuk 12), doch dit is op hoofdlijnen en geeft geen inzicht in – bijvoorbeeld – de budgetten per prestatieveld.

- P2.3 Is in het Beleidsplan Wmo het verband tussen (sub)doelen en activiteiten en kosten duidelijk, met andere woorden: is duidelijk welke concrete activiteiten moeten leiden tot het bereiken van de (sub)doelen en is duidelijk welke kosten aan die activiteiten verbonden zijn?
- P2.4 Is in het Beleidsplan Wmo duidelijk welke doelen, activiteiten/prestaties en kosten onder welk begrotingsprogramma horen?

Prestatieveld 3. Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning

Doelen en instrumenten prestatieveld 3 (volgens de Regionale Kadernota Wmo, p. 31-33)

Algemeen doel:

Het realiseren van een sluitende aanpak ten behoeve van burgers op het gebied van vragen op het vlak van wonen-zorg en welzijn. "Wenselijk" hierbij is de één-loket-gedachte, d.w.z.: de burger hoeft zich maar éénmaal tot de gemeente te wenden om over het hele scala van voorzieningen – dus ook zaken die niet door de gemeente zelf worden verzorgd, bijv. zorg en wonen! – adequate informatie te verkrijgen.

Instrumenten:

1. Informatie en advies inclusief vraagverheldering, d.w.z.: activiteiten die de burger de weg wijzen in het veld van maatschappelijke ondersteuning zoals informatiepunten, individueel advies en hulp bij verheldering van de ondersteuningsvraag;
2. Voorzieningen/verstrekkingen;
3. Cliëntondersteuning; richt zich op mensen die voor een situatie staan die zij zelf met hun omgeving niet kunnen oplossen; te denken valt aan inkomensondersteuning, hulp door ouderenadviseur, MEE-consulenten, maatschappelijk werk, sociale Raadslieden e.d.

De rekenkamercommissies onderstrepen de wenselijkheid van de één-loket-gedachte. Aan de ene kant vanuit het burgerperspectief. Mensen hebben vaak (en naar verwachting steeds meer) meervoudige hulpvragen en ze bevinden zich een periode van hun leven waarin ze kwetsbaar zijn. Je helpt als gemeente die mensen dan niet optimaal als ze ook nog van het ene loket naar het andere moeten sjouwen. Aan de andere kant ook vanuit het perspectief van de gemeente: wil de gemeente efficiencywinsten realiseren en haar regiefunctie waarmaken, dan is het van groot belang dat zij met alle relevante partijen rond de tafel gaat zitten. Het komen tot één loket van waaruit naar alle mogelijke vormen van maatschappelijke ondersteuning kan worden verwezen is daarbij procesmatig een goed begin om die regisseursrol vorm te geven.

De Parkstad-Limburg + gemeenten hebben gekozen voor een groeimodel: bij dat ene loket kan de burger in eerste instantie terecht voor gemeentelijke vragen/dienstverlening (informatie/advies/voorzieningen&verstrekkingen), daarna óók voor vragen/dienstverlening van door de gemeente gesubsidieerde instellingen, en ten slotte óók voor vragen/dienstverleningen van niet-door-de-gemeente gesubsidieerde instellingen.

Uit het Beleidsplan Wmo zal - op hoofdlijnen, maar wel concreet – duidelijk moeten worden hoe de gemeente de komende jaren deze ambitie van het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning vanuit de één-loket-gedachte concreet wil vormgeven. Het Beleidsplan Wmo zou volgens de rekenkamercommissies een concreet antwoord moeten geven op de volgende punten:

→ P3.1 Hoe ziet het loket eruit, fysiek en/of digitaal?

→ P3.2 Een tijdsplanning met mijlpalen, waarbij bij elke mijlpaal staat aangegeven:

- Voor welke concrete soort vragen/dienstverlening (informatie/advies/voorzieningen& verstrekkingen van de gemeente zelf / van gesubsidieerde instellingen / niet gesubsidieerde instellingen) kan men vanaf welk moment in de toekomst aan het ene gemeentelijke loket terecht? En voor welke vragen/dienstverlening (nog) niet?
- Hoe men t.z.t. zal nagaan of het ene gemeentelijke loket zich succesvol ontwikkelt (bijv. via klanttevredenheidsonderzoek? Ontwikkeling in kengetallen?)
- Hoe gaat de gemeente de afstemming tussen de verschillende vormen van informatieverstrekking en cliëntondersteuning (inkomensondersteuning, hulp door ouderenadviseur, MEE-consulenten, maatschappelijk werk, sociale Raadslieden enz.) organiseren?
- De geraamde kosten, structureel en voor elke stap afzonderlijk in de richting van één loket.

→ P3.3 Is in het Beleidsplan Wmo duidelijk tot welk begrotingsprogramma het doel, de activiteiten/prestaties en de kosten van dit prestatieveld behoren?

De Regionale Kadernota Wmo geeft aan dat er – in elk geval in juni 2006 – geen *regionaal* beleid op dit punt was: “Iedere gemeente geeft op eigen wijze vorm aan deze taak uit de huidige Welzijnswet, waarbij er wel subregionale samenwerkingsverbanden zijn.” (Regionale kadernota Wet Maatschappelijke Ondersteuning, versie 2.0 / 29 juni 2006 p. 32). Veel van de organisaties waarmee de gemeenten zaken zullen moeten doen zijn op regionaal niveau georganiseerd. Daarnaast vallen er wellicht efficiencywinsten in de bedrijfsvoering te behalen als de één-loket-functie vanuit één gemeenschappelijk ontwerp wordt gerealiseerd.

→ P3.4 De rekenkamercommissies bevelen aan dat wordt onderzocht in hoeverre de één-loket-functie praktisch gesproken vanuit één gedeeld concept en ontwerp kan worden vormgegeven.

Prestatieveld 4. Het ondersteunen van vrijwilligers en mantelzorgers

Doelen en instrumenten prestatieveld 4 (volgens de Regionale Kadernota Wmo, p. 34-36)

Algemeen doel:

Binnen het kader van de Wmo zullen gemeenten hun vrijwilligersbeleid verder moeten uitwerken, waarbij vooral aandacht zal moeten zijn voor het werven en ondersteunen van vrijwilligers en mantelzorgers.

Subdoelen:

1. Vrijwilligers: Ondersteuning van vrijwilligers.
2. Mantelzorgers: Het huidige beleid is voorkomen van overbelasting, bieden van adequate ondersteuning, bevorderen van de emancipatie en participatie van mantelzorgers.

Instrumenten:

1. Vooralsnog wordt aansluiting gezocht bij de bestaande ondersteuningsstructuur voor mantelzorgers en vrijwilligers in de zorg, nl. de Steunpunten Mantelzorg en Vrijwilligers, alsook de instellingen voor vrijwillige thuiszorg, buddyprojecten en vriendendiensten.

Samenhang met andere prestatievelden:

Prestatieveld 1: Voldoende vrijwilligers en mantelzorgers is een voorwaarde voor 'Leefbaarheid en sociale samenhang'

Prestatieveld 2: Preventieve ondersteuning jeugd', nl. als jeugdige mantelzorgers door hun zorgverlening dreigen uit te vallen op school.

De inzet van voldoende vrijwilligers en mantelzorgers vormen de hoeksteen voor het succes of falen van de Wmo. Vanuit dat perspectief vinden de rekenkamercommissies de invulling van dit prestatieveld in de Regionale Kadernota Wmo wat mager: zo werden bijvoorbeeld voor prestatieveld 3 – waar in de situatie 2006 ook sprake was van uitsluitend lokaal beleid – subdoelen en instrumenten veel verder uitgewerkt. De regionale kadernota Wmo formuleert voor dit prestatieveld geen nieuwe (sub)doelstellingen/ambities en geen nieuwe instrumenten. → P4.1 De rekenkamercommissies bevelen aan dat met voorrang uitwerking wordt gegeven van het beleid inzake vrijwilligers en mantelzorgers. De gemeentelijke Beleidsplannen Wmo zouden concrete antwoorden moeten geven op vragen als:

- Hoeveel vrijwilligers zijn er actief? Is er een tekort aan vrijwilligers, en zo ja: hoe groot zijn de tekorten, en in welke sectoren?
- Welke concrete activiteiten wil de gemeente gaan ontplooiën, en op welke termijn, om meer vrijwilligers te werven? Is er wellicht een relatie met de WWB (integratie naar betaalde arbeid)?
- Wat kosten deze activiteiten?
- Zijn er vrijwilligers en mantelzorgers die te weinig ondersteuning krijgen? Zo ja: aan welke ondersteuning hebben zij vooral behoefte?
- Welke concrete activiteiten wil de gemeente ontplooiën, en op welke termijn, om de ondersteuning te verbeteren?
- Wat kosten deze activiteiten?
- Onder welk begrotingsprogramma vallen het doel, de activiteiten/prestaties en de kosten van dit prestatieveld?

De Regionale Kadernota Wmo geeft aan dat er – in elk geval in juni 2006 – geen *regionaal* beleid op dit punt was: "Iedere gemeente geeft op eigen wijze vorm aan deze taak uit de huidige Welzijnswet, waarbij er wel subregionale samenwerkingsverbanden zijn." (Regionale Kadernota Wet Maatschappelijke Ondersteuning, versie 2.0 / 29 juni 2006 p. 35). Het verheugt de rekenkamercommissies dat er in elk geval een gezamenlijke website van de Parkstad-gemeenten is (<http://www.vrijwilligerswerkparkstad.nl/>)

→ P4.2 De rekenkamercommissies bevelen aan dat wordt onderzocht in hoeverre verdergaande samenwerking tussen de Parkstad-gemeenten waar het gaat om het beleid voor vrijwilligers en mantelzorg vruchtbaar kan zijn.

Prestatieveld 5. Zorgen dat mensen met een beperking mee kunnen doen

Doelen en instrumenten prestatieveld 5 (volgens de Regionale Kadernota Wmo, p. 37-38)

Algemeen doel:

1. Het bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem.

Instrumenten:

1. Tot 1 januari 2007: Gemeentelijk beleid op basis van de Welzijnswet, regionaal vervoer gehandicapte sporters en collectief vraagafhankelijk vervoer.
2. Daarna: Beleid zal door gemeenten geformuleerd moeten worden. Rol gemeente: regisseren welzijnsaanbod. Het gaat op dit gebied om maatregelen/voorzieningen die aan eenieder ten goede kunnen komen zonder dat men zich tot de gemeente hoeft te wenden. Er dienen hoogwaardige producten te worden aangeboden, die aansluiten op de wensen van de burger, tegen een betaalbare en redelijke vergoeding.

De rekenkamercommissies vinden de invulling van dit prestatieveld in de Regionale Kadernota Wmo nog wat algemeen. Wel wordt – terecht – opgemerkt dat de gemeente een belangrijke *regisserende* rol heeft, maar niet hoe die concreet kan of gaat worden ingevuld. Ook wordt een aantal mogelijke beleidsinstrumenten genoemd, bijvoorbeeld maatregelen ter vergroting van toegankelijkheid van de woonomgeving en openbare ruimten, het verstrekken van hulpmiddelen, het (mede)(doen) organiseren van activiteiten met een sociaal-recreatief of een sociaal karakter, en het optreden als pleitbezorger op terreinen waar de gemeente geen directe bevoegdheden heeft (bijv. toegankelijkheid openbaar vervoer, aanpasbaar bouwen).

→ P5.1 Het ligt in de rede dat in het gemeentelijke Beleidsplan Wmo een nadere uitwerking en concretisering plaatsvindt van subdoelen, activiteiten/instrumenten en geld. Daarbij zouden in het Beleidsplan Wmo concrete antwoorden terug te vinden moeten zijn op vragen als:

- Welke doelen wil de gemeente bereiken waar het gaat om het bevorderen van deelname? Of: welke knelpunten die deelname belemmeren constateert de gemeente?
- Welke concrete activiteiten wil de gemeente ontplooiën om deze doelen te bereiken / om deze knelpunten op te lossen? Welke concrete activiteiten gaat de gemeente in dit verband ondernemen, en op welke termijn, om haar regisserende rol ten opzichte van de welzijnsinstellingen waar te maken/in te vullen?
- Welke kosten zijn daar (per actie/knelpunt) aan verbonden?
- Onder welk begrotingsprogramma vallen het doel, de activiteiten/prestaties en de kosten van dit prestatieveld?

Prestatieveld 6. Verlenen individuele voorzieningen voor mensen met een beperking

Doelen en instrumenten prestatieveld 6 (volgens de Regionale Kadernota Wmo, p. 39-44)

Algemeen doel:

Het verlenen van die voorzieningen waarvoor het compensatiebeginsel geldt. Voor andere/overige voorzieningen (bijv. woonvoorzieningen, begeleiding bij zelfstandig wonen, dagbesteding bij ouderen, maaltijdvoorziening, sociale alarmering, vervoersvoorzieningen, algemeen maatschappelijk werk, vormen van psychosociale hulpverlening) moet het gemeentelijk beleid nog worden bepaald.

Instrumenten:

Uitgangspunt was het Wvg-beleid (woonvoorzieningen, vervoersvoorzieningen en hulpmiddelen), in 1994 gestart met uniforme verordeningen bij de gemeenten. In 2006 waren er verschillen tussen de gemeenten ontstaan in de verordeningen en in de uitvoeringspraktijk (zie 'Voorzieningenbeleid bij de WVG. Zoek de verschillen bij de tien.', Parkstad Limburg Plus gemeenten, regiegroep Wmo 22-09-2006)

Streven: zoveel mogelijk regionaal beleid met uitvoering op lokaal niveau, met als instrumenten/elementen daarin:

1. 'Inventarisatie Wvg-beleid en praktijkvoering'

2. Compensatiebeginsel
3. Toepassingsmogelijkheid Wvg inzake methodiek t.b.v. huishoudelijke verzorging
4. Indicatieadvies Wmo: optie één regionale indicerende organisatie vanaf 1 januari 2008
5. Regiobreed hanteerbare toegangscriteria Wmo
6. Regionaal beleid uniformiteit eigen bijdrage Wmo voorzieningen
7. Regiobreed Europees aanbesteden van huishoudelijke verzorging
8. Toepassingsmogelijkheden natura, voucher en PGB.
9. Model formats managementinformatie

Deze instrumenten/elementen en mogelijke aandachtspunten hierbij worden hieronder in afzonderlijke boxen op hoofdlijnen besproken. Zaken die al vóór 1 januari 2007 waren gerealiseerd zijn daarbij weggelaten.

In de Regionale Kadernota Wmo zijn op dit prestatieveld nog geen doelen geformuleerd. Dat is volstrekt begrijpelijk omdat bij de snelle invoering van de Wmo alles op alles gezet moest worden om de continuïteit van verstrekkingen van individuele voorzieningen te waarborgen. Tegelijkertijd is het wel van groot belang dat de gemeenteraden hun kaderstellende taken ook op dit prestatieveld ten volle gaan waarmaken en zich uitspreken over vragen als 'Welke concrete (sub)doelen wil de gemeente bereiken?', 'Welke individuele voorzieningen, aanvullend op het compensatiebeginsel, willen de gemeenten realiseren?' enz. De rekenkamercommissies juichen het streven naar een uniform, regionaal beleid toe, met behoud van de 'couleur locale'. Regionaal beleid biedt niet alleen kansen op (efficiency)voordelen in de uitvoering, maar biedt ook waarborgen dat in de regio gelijke gevallen grosso modo gelijk zullen worden behandeld.

- P6.1 Bevat het Beleidsplan Wmo Smartdoelen, of wordt duidelijk hoe het proces is georganiseerd om tot Smartdoelen te komen?
- P6.2 Wordt uit het Beleidsplan Wmo duidelijk welke individuele voorzieningen, aanvullend op het compensatiebeginsel, de gemeente wil realiseren, of wordt duidelijk hoe het proces om tot een keuze in die aanvullende voorzieningen te komen is georganiseerd?

1. 'Inventarisatie Wvg-beleid en praktijkvoering'

- Harmonisering WVG-beleid uitmondend in zoveel mogelijk uniform beleid voor individuele voorzieningen per 1/1/2009, met behoud van de 'couleur locale';
- Stem in de toekomst wijzigingen in de Wmo-verordening af met andere gemeenten alvorens ze door te voeren;
- Onderzoek uniforme inrichting en werkwijze gemeentelijke Wmo-organisaties;
- Onderzoek oprichting regionale uitvoeringsorganisatie.

Uit het Beleidsplan Wmo zou duidelijk moeten worden wat de stand van zaken is bij de ontwikkeling op deze punten en zouden dus vragen moeten worden beantwoord als:

- P6.3 Wat is de stand van zaken bij de harmonisering van het Wvg-beleid? Hoe ziet het tijdschema eruit om op 1 januari 2009 tot een uniforme Wmo-verordening voor individuele voorzieningen te komen en om te komen tot en procedure om wijzigingen in de uniforme verordening af te stemmen?
- P6.4 Wat is de stand van zaken bij de onderzoeken naar de mogelijkheden voor een uniforme inrichting en werkwijze van de gemeentelijke Wmo-organisaties en naar de oprichting van een regionale uitvoeringsorganisatie?

2. 'Compensatiebeginsel en PGB t.b.v. Wmo- en WVG- voorzieningen'

- Stem als gemeenten onderling uniformering van het beleid en kaders inz. Compensatiebeginsel af;
- Beleid en kaders compensatiebeginsel vastleggen in besluit;
- Stem als gemeenten onderling uniformering van het beleid en kaders inz. PGB af;
- Beleid en kaders PGB vastleggen in besluit;
- Reserveer financiële middelen voor deskundigheidsbevordering (scholing en training uitvoerend personeel) voor adequate toepassing van compensatiebeginsel en PGB en organiseer de deskundigheidsbevordering waar mogelijk gezamenlijk met de Parkstad Limburg Plus gemeenten.
- Neem maatregelen opdat cliënten adequaat worden geïnformeerd over de

mogelijkheden van compensatie van de gevolgen van het gebrek dat wordt ervaren en van de mogelijkheden van het gebruik van PGB.

Onderlinge uniformering van beleid en kaders zijn hierboven al aan de orde geweest (paragraaf 4.3): de regiegroep Wmo stelde voor ernaar te streven verschillen voortvloeiend uit de oude Wvg per 1 januari 2009 weg te werken, bestuurders hechtten vervolgens aan een 'couleur locale' en de rekenkamercommissies gaven de gemeenteraden in overweging om toch de verschillen zoveel mogelijk weg te werken (paragraaf 4.7 aanbeveling 1). Deze discussie kan eventueel gevolgen hebben voor de verdere vormgeving van de instrumenten/elementen 2, 5 en 6. De rekenkamercommissies hebben er, uit oogpunt van leesbaarheid, voor gekozen om de discussie niet op al deze plaatsen terug te laten komen: zij is in paragraaf 4 afdoende geadresseerd.

→ P6.5 Geeft het Beleidsplan Wmo voldoende vertrouwen dat het personeel in voldoende mate is/wordt getraind en geschoold?

→ P6.6. Wordt uit het Beleidsplan Wmo duidelijk of er een probleem is in die zin, dat een substantieel deel (percentage) van de mensen die recht hebben op een individuele voorziening daar geen gebruik van maakt? Wordt duidelijk welke activiteiten de gemeenten ontplooiën om cliënten adequaat te informeren?

3. 'Toepassingsmogelijkheid Wvg inzake methodiek t.b.v. huishoudelijke verzorging'

- Integreer de hoogwaardige intake voor huishoudelijke verzorging in de huidige werkwijze van de Wvg en onderzoek de toepasbaarheid van telefonische intake en indicatiestelling voor huishoudelijke verzorging;
- Draag zorg voor tijdige scholing en training van het uitvoerend personeel belast met vraagafhandeling en intake in het bijzonder;
- Neem als individuele gemeente het initiatief om samen met andere gemeenten, die min of meer eenzelfde werkwijze hanteren, in gezamenlijkheid werkprotocollen te ontwikkelen.

→ P6.7 Wordt uit het Beleidsplan Wmo duidelijk wat de stand van zaken is inzake

- de integratie van de intake voor huishoudelijke verzorging in de werkwijze Wvg;
- de omvang en scholing personeelsformatie;
- de ontwikkeling van gezamenlijke werkprotocollen.

4. 'Indicatieadvies Wmo: optie één regionale indicerende organisatie vanaf 1 januari 2009'

- Tref maatregelen ter realisering en verwerving van één indicatie-adviesorganisatie voor alle af te nemen indicatieadviezen vanaf 1 januari 2008; treedt daartoe in overleg met de regiogemeenten, met als doel: één indicatie-adviesorganisatie voor de regio vanaf 1/1/2009; In de Regionale Kadernota Wmo wordt hierbij opgemerkt dat integrale indicatiestelling conform de uitgangspunten van de Wmo voorlopig niet mogelijk is en wordt voorgesteld om advisering t.a.v. individuele (ex) WVG-verstrekingen op de oude, reeds bestaande wijze te laten plaatsvinden; onderzocht zou moeten worden of integratie van de indicatiestelling voor de (ex) WVG- en (ex) AWBZ-verstrekingen per 1/1/2009 haalbaar is.

→ P6.8 Wordt uit het Beleidsplan Wmo duidelijk wat de stand van zaken is inzake het onderzoek naar de mogelijkheden om per 1/1/2009 te komen tot één regionale indicatie-adviesorganisatie voor zowel (ex) Wvg- als (ex) Awbz-verstrekingen?

5. 'Regiobreed toepasbare toegangscriteria Wmo'

- Draag zorg voor adequate informatie aan cliënten m.b.t. de toegang tot de Wmo;
- Treedt in voorkeur in gezamenlijkheid met de andere PL+-gemeenten in overleg met uw huidige indicatiestellende organisatie(s) voor het afstemmen van de te hanteren toegangs- en indicatiecriteria;
- Treedt in overleg met het transferbureau en het ClZ voor een optimale afstemming en uniforme afspraken t.b.v. de verlening van hulp en zorg aan wederzijdse of gezamenlijke cliënten.

Samenhang met prestatieveld 2 (één-loket)

→ P6.9 Wordt in het Beleidsplan Wmo duidelijk wat de mogelijkheden zijn van regiobrede toegangscriteria en hoe wenselijk dit wordt gevonden?

6.'Regionaal beleid uniformiteit eigen bijdrage Wmo voorzieningen'

- Leg de voorwaarden en de te hanteren eigen bijdragen systematiek vast in de gemeentelijke Wmo-verordening
- Neem adequate maatregelen ter voorkoming dat cliënten behorende tot de laagste inkomensgroep bij het ene loket eigen bijdragen moeten betalen en bij een ander gemeentelijk loket deze kosten van de eigen bijdrage vergoed krijgen;

→ P6.10 Wordt uit het Beleidsplan Wmo duidelijk wat de mogelijkheden zijn om te komen tot een uniform eigen bijdrage beleid in de regio en hoe wenselijk dit wordt gevonden?

→ P6.11 Wordt uit het Beleidsplan Wmo duidelijk hoe wordt voorkomen dat geld nodeloos wordt rondgepompt, in die zin dat cliënten met een laag inkomen bij het ene gemeentelijke loket een eigen bijdrage moeten betalen en deze bij een ander gemeentelijk loket weer (deels) kunnen terugkrijgen?

7.'Regiobreed Europees aanbesteden van huishoudelijke verzorging'

De aanbesteding voor de 'hulp in het huishouden' is voor 19 gemeenten met een contractperiode van 2 jaar, 2007-2008, inmiddels gerealiseerd.

De huidige aanbestedingsprocedure moest, vanwege het korte invoeringstraject van de Wmo, snel worden doorlopen en stond primair in het teken van het waarborgen van continuïteit in de individuele voorzieningen. Voor de volgende ronde van aanbestedingen, in 2008, zou verder van tevoren kunnen worden begonnen. Daarbij zouden de gemeenteraden idealiter eerst in het Beleidsplan Wmo kaders hebben gesteld en zou daarna de aanbestedingsprocedure starten.

8. 'Toepassingsmogelijkheden natura, voucher en PGB.'
Dit element is vóór 1 januari 2007 geïmplementeerd.

9.'Modelformats managementinformatie'

- Onderzoek in het kader van de Wmo de mogelijkheden om met andere PL+-gemeenten op uniforme wijze managementinformatie uit te wisselen; stel een werkgroep (met ICT- en Wmo-deskundigen) in voor het afstemmen en inrichten van formats; stel met de participerende gemeenten gezamenlijk één beheerder van de formats aan.

→ P6.12 Wordt uit het Beleidsplan Wmo duidelijk wat de stand van zaken is inzake de uniformering en uitwisseling van managementinformatie?

Prestatieveld 7. Opvang voor mensen met problemen, waaronder vrouwen opvang en opvang voor slachtoffers van huiselijk geweld

Algemene opmerking. De prestatievelden 7 tot en met 9 worden in de Regionale Kadernota Wmo tezamen behandeld.

→ P7.0 De rekenkamercommissies bevelen aan om de prestatievelden 7, 8 en 9 in het Beleidsplan Wmo afzonderlijk te behandelen, opdat per veld de doelen, prestaties/activiteiten en kosten alsook de verbanden daartussen duidelijk worden.

Doelen en instrumenten prestatieveld 7 (volgens de Regionale Kadernota Wmo, p. 45-46)

Algemeen doel:

De Regionale Kadernota Wmo geeft de volgende definities: Het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan personen die de thuissituatie hebben

verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving (= maatschappelijke opvang), en het bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan vrouwen die de thuissituatie hebben verlaten i.v.m. problemen van relationele aard of geweld. De ambitie van de gemeenten moet volgens de Regionale Kadernota Wmo (dus: in juni 2006) nog worden gekwantificeerd.

Instrumenten:

Huidig beleid (juni 2006): Het prestatieveld zou qua beleid en uitvoering regionaal moeten worden opgepakt. Op uitvoeringsniveau gebeurt dit ook (bijv. Meldpunt Huiselijk Geweld). De Welzijnswet verplicht centrumgemeenten hun beleid op dit terrein af te stemmen met de regiogemeenten. "Het beleidsdocument 'Zorg moet Passen' dateert van eind 2003 en beschrijft meer de structuren dan beleid, en tot echte uitvoering en afstemming is het nooit gekomen." (p. 46). Omdat er veel organisaties op dit terrein een rol spelen is het zaak dat de gemeenten met deze organisaties afstemmen over doelen en taken (ketenzorg).

→ P7.1 Worden in het Beleidsplan Wmo concrete, Smartdoelen geformuleerd op het terrein van de maatschappelijke opvang en de vrouwenopvang? Zijn deze doelen afgestemd in PL+-verband?

→ P7.2 Wordt uit het Beleidsplan Wmo duidelijk welke concrete activiteiten de gemeente gaat ontplooiën en welke prestaties zij gaat leveren om deze doelen te bereiken? Wordt bij de activiteiten expliciet aandacht besteed aan de vraag hoe de gemeente haar rol als regisseur (om doelen en taken van betrokken organisaties op elkaar af te stemmen) concreet gaat vormgeven (= ketenregie), bijvoorbeeld door het maken van prestatieafspraken?

→ P7.3 Wordt duidelijk welke kosten aan deze (sub)doelen en activiteiten/prestaties zijn verbonden? Is duidelijk onder welk begrotingsprogramma de (sub)doelen, prestaties/activiteiten en kosten van dit prestatieveld vallen?

Prestatieveld 8. Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg (met uitzondering van psychosociale hulp bij rampen)

Doelen en instrumenten prestatieveld 8 (volgens de Regionale kadernota Wmo, p. 45-46)

Algemeen doel:

De Regionale Kadernota Wmo geeft de volgende definities: Het signaleren en bestrijden van risicofactoren op het gebied van de openbare gezondheidszorg, het bereiken en begeleiden van kwetsbare personen en risicogroepen, het functioneren als meldpunt voor signalen van crisis of dreiging van crisis bij kwetsbare personen en risicogroepen en het tot stand brengen van afspraken tussen betrokken organisaties over de uitvoering van de openbare geestelijke gezondheidszorg. De ambitie van de gemeenten moet volgens de Regionale Kadernota Wmo (dus: in juni 2006) nog worden gekwantificeerd.

Instrumenten:

Huidig beleid (juni 2006): De taken zijn nagenoeg hetzelfde als die onder de Wet collectieve preventieve volksgezondheidszorg. Het prestatieveld zou qua beleid en uitvoering regionaal moeten worden opgepakt. Op uitvoeringsniveau gebeurt dit ook. De Wet collectieve preventieve gezondheidszorg verplicht gemeenten om elke 4 jaar een lokale gezondheidsbeleidsnota op te stellen. In de Regionale Kadernota Gezondheidsbeleid van 2003 was het streven om dit beleidsveld regionaal op te pakken. Dat is tot nu toe (juni 2006) niet gebeurd: "Het hierin geopperde beleid heeft nog niet de benodigde aandacht gekregen, maar zal de komende jaren wel een speerpunt moeten zijn." (p. 46). Omdat er veel organisaties op dit terrein een rol spelen is het zaak dat de gemeenten met deze organisaties afstemmen over doelen en taken (ketenzorg).

→ P8.1 Worden in het Beleidsplan Wmo concrete, Smartdoelen geformuleerd op het terrein van de openbare geestelijke gezondheidszorg? Zijn deze doelen afgestemd in PL+-verband?

→ P8.2 Wordt uit het Beleidsplan Wmo duidelijk welke concrete activiteiten de gemeenten gaan ontplooiën en welke concrete prestaties zij gaat leveren om deze doelen te bereiken? Wordt bij de activiteiten expliciet aandacht besteed aan de vraag hoe de gemeente haar rol als

regisseur (om doelen en taken van betrokken organisaties op elkaar af te stemmen) concreet gaat vormgeven (= ketenregie), bijvoorbeeld door het maken van prestatieafspraken?

→ P8.3 Wordt duidelijk welke kosten aan deze (sub)doelen en activiteiten/prestaties zijn verbonden? Is duidelijk onder welk begrotingsprogramma de (sub)doelen, prestaties/activiteiten en kosten van dit prestatieveld vallen?

Prestatieveld 9. Het bevorderen van verslavingsbeleid.

Doelen en instrumenten prestatieveld 9 (volgens de Regionale Kadernota Wmo, p. 45-46)

Algemeen doel:

De Regionale Kadernota Wmo geeft de volgende definitie: ambulante hulpverlening gericht op verslavingsproblemen en preventie van verslavingsproblemen, inclusief activiteiten in het kader van bestrijding van overlast door verslaving. De ambitie van de gemeenten moet volgens de Regionale Kadernota Wmo – in juni 2006 - nog worden gekwantificeerd.

Instrumenten:

Huidig beleid (juni 2006): Het prestatieveld zou qua beleid en uitvoering regionaal moeten worden opgepakt. Op uitvoeringsniveau gebeurt dit ook. Echter: "Verslavingszorg heeft nooit als beleidsterrein op de regionale agenda gestaan. Het regionale project Bemoeizorg, dat gericht was op het terugdringen van overlast van verlaafde dak- en thuislozen, is uiteindelijk een Heerlense aangelegenheid geworden." (p. 46). Omdat er veel organisaties op dit terrein een rol spelen is het zaak dat de gemeenten met deze organisaties afstemmen over doelen en taken (ketenzorg), bijv. door het maken van prestatieafspraken over het aantal zorgmijdende overlastgevers dat hulp aanvaardt.

→ P9.1 Worden in het Beleidsplan Wmo concrete, Smartdoelen geformuleerd op het terrein van het verslavingsbeleid? Zijn deze doelen afgestemd in PL+-verband?

→ P9.2 Wordt uit het Beleidsplan Wmo duidelijk welke concrete activiteiten de gemeenten gaan ontplooiën en welke concrete prestaties zij gaat leveren om deze doelen te bereiken? Wordt bij de activiteiten expliciet aandacht besteed aan de vraag hoe de gemeente haar rol als regisseur (om doelen en taken van betrokken organisaties op elkaar af te stemmen) concreet gaat vormgeven (= ketenregie), bijvoorbeeld door het maken van prestatieafspraken?

→ P9.3 Wordt duidelijk welke kosten aan deze (sub)doelen en activiteiten/prestaties zijn verbonden? Is duidelijk onder welk begrotingsprogramma de (sub)doelen, prestaties/activiteiten en kosten van dit prestatieveld vallen?

Bijlage 1 Mogelijke ‘hulpjes’ bij het SMART maken van doelen

Over deze bijlage

De rekenkamercommissie acht het van groot belang dat de in het Beleidsplan geformuleerde doelen SMART worden gemaakt. Uit efficiency overwegingen verdient het daarbij aanbeveling om zoveel mogelijk gebruik te maken van gegevens die, al dan niet in het kader van de Wmo, tóch al worden verzameld. De rekenkamercommissies geven hieronder een overzicht van deze bronnen en de gegevens die zij bevatten.

Het overzicht in deze bijlage is niet uitputtend. Het is ook geen kant-en-klare lijst van indicatoren die voor de Wmo gebruikt kan worden. De rekenkamercommissies hopen echter dat deze bijlage raadsleden desgewenst op weg kan helpen om het gesprek met het college aan te gaan over welke indicatoren voor welke prestatievelden van de Wmo zullen worden gehanteerd.

Bij de selectie van indicatoren is naar mening van de rekenkamercommissies het volgende van belang:

- a) Dat het totaal aantal indicatoren waarmee aan de raad wordt gerapporteerd beperkt is. De raad wordt per slot van rekening geacht te sturen op hoofdlijnen. Afhankelijk van politieke en maatschappelijke prioriteiten kunnen op gezette tijden ‘oude’ indicatoren – d.w.z.: voor ‘opgeloste’ problemen – worden vervangen door ‘nieuwe’ indicatoren;
- b) De indicatoren moeten betekenisvol zijn zowel op politiek-bestuurlijk niveau (raad, college), als op werkvloerniveau;
- c) Kies indicatoren zodanig dat zij zo min mogelijk aanleiding geven tot strategisch gedrag of ongewenste effecten.

Hieronder komen verschillende mogelijke bronnen van indicatoren aan de orde, namelijk:

1. Prestatiegegevens volgens de Regeling maatschappelijke ondersteuning en de Handreiking Prestatiegegevens Wmo
2. Model voor Onderzoek klanttevredenheid Wmo
3. Art. 4 Regeling maatschappelijke opvang, doelbereiking en prestaties bij maatschappelijke opvang en vrouwenopvang (prestatieveld 7).
4. Art. 6 Regeling maatschappelijke ondersteuning: Doelbereiking en prestaties bij verslavingsbeleid (prestatieveld 9).
5. Productenoverzicht Wmo gemeente Nieuwegein.
6. Parkstad monitor

1. Prestatiegegevens volgens de Regeling maatschappelijke ondersteuning en de Handreiking Prestatiegegevens Wmo

De Wet Maatschappelijke Opvang verplicht het college van B&W om jaarlijks voor 1 juli ‘gegevens [te publiceren] over de prestaties van gemeenten op het gebied van maatschappelijke ondersteuning betreffende het voorgaande kalenderjaar’ alsook om ‘De uitkomsten van onderzoek naar de tevredenheid van vragers van maatschappelijke ondersteuning over de uitvoering van de wet, die verkregen zijn volgens een methode die na overleg met representatieve organisaties op het gebied van maatschappelijke ondersteuning tot stand is gekomen.’ (Wmo art. 9 lid 1)

Die gegevens moet het college aanleveren bij een door de minister aangewezen instelling; die instelling ‘verzamelt en analyseert deze gegevens en verwerkt ze in rapportages waarin de

prestaties van de gemeenten in een betekenisvolle samenhang onderling worden vergeleken.' Doel is om burgers en maatschappelijke organisaties de prestaties van hun gemeente te beoordelen. (MvT pp. 32).

Het ligt in de rede dat ook de gemeenteraad gebruik maakt van deze gegevens.

Welke gegevens dat moeten zijn is uitgewerkt in de Regeling maatschappelijke ondersteuning, Stcrt 2006, 250, art. 3, in de 'Handreiking Prestatiegegevens Wmo' (ministerie van VWS, januari 2007, http://www.invoeringwmo.nl/NR/rdonlyres/785DCE72-CEFC-49CD-96ED-B252532B623B/0/hr_prestatie_zw_wt.pdf of google op ' Handreiking prestatiegegevens Wmo') en in het 'Model voor Onderzoek klanttevredenheid Wmo', ministerie van VWS, december 2006 (http://www.invoeringwmo.nl/NR/rdonlyres/5103DAEF-06D2-42BC-AB46-EC8346268A14/0/handreiking_onderzoek_zw.pdf of google op ' Model onderzoek klanttevredenheid Wmo')

Hieronder is steeds tussen haakjes aangegeven op welk prestatieveld de verplichting betrekking heeft.

- a. gegevens over de wijze waarop de gemeente werkt aan de kwaliteit van de in het kader van de [wet](#) geleverde producten en diensten (*algemeen; kwaliteit*);
- b. gegevens over de mate waarin de gemeente de ingezetenen betreft bij de totstandkoming van het beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning, voor ieder in [artikel 1, eerste lid, onder g, van de wet](#) genoemd onderdeel apart aangegeven (*algemeen/burgerparticipatie*);
- c. gegevens over de methoden die de gemeente toepast om de ingezetenen actief te betrekken bij de totstandkoming van het beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning en over de mate waarin de gemeente deze methoden toepast (*algemeen; burgerparticipatie*);
- d. gegevens over de activiteiten die de gemeente onderneemt om het sociale klimaat en de leefbaarheid in wijken en buurten te bevorderen en over de mate waarin deze activiteiten worden uitgevoerd (*prestatieveld 1*);
- e. gegevens over de faciliteiten die de gemeente biedt bij opvoedondersteuning en over hoe vaak die faciliteiten worden geboden (*prestatieveld 2*);
- f. gegevens over diensten betreffende maatschappelijke ondersteuning die worden aangeboden door middel van een gemeentelijk informatiepunt over de maatschappelijke ondersteuning (*prestatieveld 3*);
- g. gegevens over de faciliteiten die de gemeente biedt op het terrein van cliëntondersteuning (*prestatieveld 3*);
- h. gegevens over de ondersteuning of de faciliteiten die de gemeente mantelzorgers biedt en over de mate waarin die ondersteuning of die faciliteiten worden geboden (*prestatieveld 4*);
- i. gegevens over de ondersteuning of de faciliteiten die de gemeente aan vrijwilligers biedt, waarbij onderscheid gemaakt wordt tussen de ondersteuning of faciliteiten aan vrijwilligers in de zorg en die aan overige vrijwilligers (*prestatieveld 4*);
- j. gegevens over de wijze waarop en de mate waarin de gemeente de hulp bij het huishouden heeft afgestemd met zorgfuncties in het kader van de [AWBZ](#) (*prestatieveld 6*);
- k. gegevens over de soort voorzieningen waarvoor de gemeente een eigen bijdrage vraagt (*eigen bijdrage*);
- l. gegevens over de wijze waarop de gemeente het bedrag berekent dat als eigen bijdrage per persoon gevraagd wordt (*eigen bijdrage*);
- m. gegevens over de beschikbaarheid van de plaatsen in de maatschappelijke opvang of vrouwenopvang in verhouding tot de vraag er naar (*prestatieveld 7*);
- n. gegevens over de activiteiten die de gemeente (of regio waartoe de gemeente behoort) onderneemt om vrouwenopvang te bevorderen en om huiselijk geweld te voorkomen en tegen te gaan (*prestatieveld 7*);
- o. gegevens over de activiteiten die de gemeente (of regio waartoe de gemeente behoort) onderneemt om de openbare geestelijke gezondheidszorg te bevorderen en dak- en thuisloosheid tegen te gaan (*prestatieveld 8*);
- p. gegevens over de ondersteuning of de faciliteiten die de gemeente (of regio waartoe de gemeente behoort) biedt voor de maatschappelijke zorg voor verslaafden en voor de beperking van de overlast door verslaving (*prestatieveld 9*);

- q. gegevens over de activiteiten die de gemeente (of regio waartoe de gemeente behoort) onderneemt op het terrein van verslavingsbeleid (*prestatieveld 9*);
- r. gegevens over een inschatting van de uitgaven die bij de uitvoering van de [wet](#) in het voorgaande jaar zijn gemaakt (*kosten*).

Bovenstaande gegevens zijn nog tamelijk algemeen omschreven; bij het verzamelen van de gegevens moet nog een concretiseringslag worden gemaakt: .

Bij het verzamelen van deze gegevens verdient het sterk aanbeveling om gebruik te maken van de 'Handreiking Prestatiegegevens Wmo' (ministerie van VWS, januari 2007, http://www.invoeringwmo.nl/NR/rdonlyres/785DCE72-CEFC-49CD-96ED-B252532B623B/0/hr_prestatie_zw_wt.pdf of google op ' Handreiking prestatiegegevens Wmo')

Deze handreiking bevat een vragenlijst die bij elk gevraagd prestatiegegeven een vraagstelling en antwoordcategorieën bevat. Gebruik maken van de vragenlijst bespaart de gemeente tijd (zij hoeft niet zelf vragen te verzinnen) en zorgt er ook voor dat de gemeente vergelijkbaar is met andere gemeenten.

2. Model voor Onderzoek klanttevredenheid Wmo

Het Model voor Onderzoek klanttevredenheid Wmo', ministerie van VWS, december 2006 (http://www.invoeringwmo.nl/NR/rdonlyres/5103DAEF-06D2-42BC-AB46-EC8346268A14/0/handreiking_onderzoek_zw.pdf of google op ' Model onderzoek klanttevredenheid Wmo') zou een aantal indicatoren over klanttevredenheid kunnen opleveren. De vragenlijst zou voor elke soort dienstverlening/hulpverlening/product moeten worden ingevuld; dat betekent in beginsel dat elk van de indicatoren voor elk van de 9 prestatievelden gegeven moet kunnen worden!

Het model voorziet in de volgende informatie/indicatoren:

Tevredenheid Wmo-raden:

1. Tevredenheid over beschikbaarheid van voor de Wmo-raad relevante informatie.
2. Tevredenheid over informatie-uitwisseling tussen gemeente en Wmo-raad
3. Tevredenheid over de mate waarin de gemeente over alle relevante Wmo-onderwerpen advies vraagt.
4. Tevredenheid over het moment in het beleidsproces waarop de gemeente advies vraagt.
5. Tevredenheid over de dialoog tussen de Wmo-raad en de gemeente.
6. Tevredenheid over de mate waarin de gemeente de adviezen van de Wmo-raad serieus neemt.
7. Tevredenheid over de wijze waarop de gemeente de Wmo-raad informeert over hoe de gemeente de adviezen van de raad heeft gebruikt.
8. Tevredenheid over de faciliteiten voor het uitvoeren van de werkzaamheden.

Tevredenheid klanten

1. Tevredenheid over keuzemogelijkheden uit verschillende dienstverlening/hulpverlening/producten
2. Tevredenheid over de informatie over de dienstverlening/hulpverlening/product
3. Tevredenheid over de ondersteuning bij het verzamelen en lezen van informatie over de dienstverlening/hulpverlening/producten om te kunnen kiezen.
4. Tevredenheid over de begrijpelijkheid van de informatie.
5. Tevredenheid over de bereikbaarheid van de dienstverlening/hulpverlening/product voorzover deze niet thuis wordt ontvangen (gebouw).
6. Tevredenheid over het bespreken van de vraag of het probleem.
7. Tevredenheid over het bespreken van mogelijke ondersteuning door familie of vrienden.
8. Tevredenheid over hulp bij het kiezen van de juiste dienstverlening.
9. Tevredenheid over de procedure van de aanvraag

10. Tevredenheid over de zorgvuldigheid waarmee met persoonlijke gegevens is omgegaan.
11. Tevredenheid over de wachttijd voor de dienstverlening/hulpverlening/product.
12. Tevredenheid over de informatie over de afhandeling van de aanvraag.
13. Tevredenheid over de ontvangst (bij een bezoek of aan de telefoon) door de medewerkers van de instelling of de gemeente?
14. Tevredenheid over de mate waarin er geluisterd werd naar wat de klant te vertellen heeft.
15. Tevredenheid over informatie over rechten en plichten van de klant.
16. Tevredenheid over de uitleg over de mogelijkheid om een klacht of bezwaar in te dienen.
17. Bekendheid met de Wmo-raad en hun activiteiten.
18. Tevredenheid over de informatie over de Wmo-raad en haar activiteiten.
19. Tevredenheid over de mate waarin de Wmo-raad opkomt voor het belang van de klant.
20. Tevredenheid over de kwaliteit van dienstverlening/hulpverlening/product die de klant heeft gekregen.
21. Tevredenheid over de ondersteuning die de dienstverlening/hulpverlening/product biedt in het dagelijks leven.
22. Tevredenheid over de manier waarop alles gelopen en geregeld is.
23. Tevredenheid over de mate waarin de dienstverlening/hulpverlening/product de zelfstandigheid heeft vergroot.
24. Tevredenheid over de mate waarin de klant dankzij de dienstverlening/hulpverlening/product aan meer activiteiten buitenshuis kan deelnemen dan wel beter kan functioneren in de samenleving.

Tevredenheid vragers die geen maatschappelijke ondersteuning hebben gekregen

1. Tevredenheid over de informatie over de dienstverlening/hulpverlening/product
2. Tevredenheid over de ondersteuning bij het verzamelen en lezen van informatie over de dienstverlening/hulpverlening/producten om te kunnen kiezen.
3. Tevredenheid over de begrijpelijkheid van de informatie.
4. Tevredenheid over het bespreken van de vraag of het probleem.
5. Tevredenheid over het bespreken van mogelijke ondersteuning door familie of vrienden.
6. Tevredenheid over hulp bij het kiezen van de juiste dienstverlening/product.
7. Tevredenheid over de procedure van de aanvraag.
8. Tevredenheid over de zorgvuldigheid waarmee met persoonlijke gegevens is omgegaan.
9. Tevredenheid over de informatie over de afhandeling van de aanvraag.
10. Tevredenheid over de ontvangst (bij een bezoek of aan de telefoon) door de medewerkers van de instelling of de gemeente?
11. Tevredenheid over de mate waarin er geluisterd werd naar wat de klant te vertellen heeft.
12. Tevredenheid over informatie over rechten en plichten van de klant.
13. Tevredenheid over de uitleg als de aanvraag is afgewezen.
14. Tevredenheid over de uitleg over de mogelijkheid om een klacht of bezwaar in te dienen.
15. Bekendheid met de Wmo-raad en hun activiteiten.
16. Tevredenheid over de informatie over de Wmo-raad en haar activiteiten.
17. Tevredenheid over de mate waarin de Wmo-raad opkomt voor het belang van de klant.

3. Art. 4 Regeling maatschappelijke opvang, doelbereiking en prestaties bij maatschappelijke opvang en vrouwenopvang (prestatieveld 7).

De Regeling maatschappelijke ondersteuning, Stcrt 2006, 250, art. 4 schrijft voor dat een instelling waaraan een gemeente financiële middelen voor maatschappelijke opvang of vrouwenopvang verstrekt (op grond van art. 20 van de Wet) een aantal gegevens over de cliënten registreert. Een deel van deze gegevens zou wellicht behulpzaam kunnen zijn bij het opstellen en uitvoeren van het Beleidsplan. Ofschoon privacywetgeving hier wellicht barrières

opwerpt zou verkend kunnen worden of een *deel* van deze gegevens *geanonimiseerd en geaggregeerd* nuttig kunnen zijn in het Beleidsplan Wmo en de daarop volgende uitvoeringsrapportages.

De regeling maatschappelijke ondersteuning schrijft registratie van de volgende gegevens voor:

- a. demografische gegevens van de cliënt waaronder verstaan worden gegevens betreffende:
 1. het geslacht;
 2. de geboortedatum;
 3. de woongemeente;
 4. de herkomst en de nationaliteit;
 5. de burgerlijke staat;
 6. verblijfsstatus;
 7. het opleidingsniveau;
 8. dagbesteding, bron van inkomsten en hoogte van schulden;
 9. de woon- en leefsituatie;
- b. gegevens over de situatie van de cliënt waaronder verstaan wordt gegevens betreffende:
 1. problemen, waaronder psychische problemen en verslaving;
 2. kwaliteit van leven;
 3. de zorgbehoeften;
 4. het zorggebruik, ooit en actueel;
 5. GGZ-indicatie;
- c. In- en uitstroomgegevens van de cliënt, waaronder gegevens betreffende:
 1. initiatiefnemer/verwijzer bij aanmelding;
 2. datum inschrijving;
 3. uitvoering probleeminventarisatie;
 4. reden geen probleeminventarisatie;
 5. doorverwijzing na afwijzing (bij geen probleeminventarisatie);
 6. hulpdoel;
 7. aanbieding van dienstenaanbod;
 8. reden geen dienstenaanbod;
 9. doorverwijzing na afwijzing (bij geen dienstenaanbod);
 10. soort, aantal en duur diensten;
 11. reden beëindiging dienstenaanbod;
 12. resultaat dienstenaanbod;
 13. hulpdoel bereikt;
 14. datum uitschrijving;
 15. doorverwijzing na einde dienstenaanbod.
2. De in het eerste lid bedoelde instelling registreert voorts de volgende gegevens:
 1. het aantal beschikbare plaatsen in de instelling;
 2. het aantal bezette beschikbare plaatsen in de instelling;
 3. het aantal cliëntcontacten.

4. Art. 6 Regeling maatschappelijke ondersteuning: Doelbereiking en prestaties bij verslavingsbeleid (prestatieveld 9).

De Regeling maatschappelijke ondersteuning, Stcrt 2006, 250, art. 6 schrijft voor dat een instelling waaraan een gemeente financiële middelen voor verslavingsbeleid verstrekt (op grond van art. 20 van de Wet) een aantal gegevens over de cliënten registreert. Een deel van deze gegevens zou wellicht behulpzaam kunnen zijn bij het opstellen en uitvoeren van het Beleidsplan. Ofschoon privacywetgeving hier wellicht barrières opwerpt zou verkend kunnen worden of een deel van deze gegevens *geanonimiseerd en geaggregeerd* nuttig kunnen zijn in het Beleidsplan Wmo en de daarop volgende uitvoeringsrapportages.

De regeling maatschappelijke ondersteuning schrijft registratie van de volgende gegevens voor:

- a. demografische gegevens van de cliënt waaronder verstaan worden gegevens betreffende:
 1. het geslacht;
 2. de geboortedatum of de leeftijd;
 3. de woongemeente;
 4. de herkomst en de nationaliteit;
 5. het opleidingsniveau, de belangrijkste activiteiten en de bron van inkomsten en
 6. de woon- en leefsituatie;
- b. diagnostische gegevens van de cliënt waaronder verstaan worden gegevens betreffende:
 1. de wijze van aanmelding;
 2. de aard, ernst en duur van de problematiek en
 3. de aard, ernst en duur van het middelengebruik;
- c. behandelgegevens van de cliënt, waaronder verstaan worden gegevens betreffende:
 1. de datum van inschrijving, van de start en van het einde van de behandeling en
 2. het doel en de aard van de behandeling met inbegrip van het verstrekken van vervangende middelen, en het aantal hulpverleningscontacten;
- d. evaluatiegegevens van de behandeling van de cliënt waaronder verstaan worden gegevens betreffende:
 1. de reden van uitschrijving;
 2. de evaluatie van het middelengebruik;
 3. de mate waarin het doel van de hulpverlening is bereikt en
 4. de verwijzing naar een vervolgbehandeling.

5. Productenoverzicht Wmo gemeente Nieuwegein.

Bij het beantwoorden van de vraag 'Wat gaan we daarvoor doen?' kan wellicht ook het 'Productenoverzicht maatschappelijke ondersteuning. Overzicht van gemeentelijke gefinancierde voorzieningen en/of gesubsidieerde activiteiten.' van de gemeente Nieuwegein bruikbaar zijn. (<http://www.invoeringwmo.nl/NR/rdonlyres/F7B0E392-FF53-4510-B2E4-E0612F540F36/0/productenoverzicht.pdf> of ga naar www.invoeringwmo.nl, klik op ' kennis en praktijk', klik op titel document (onder 'Gemeenten tussen 40.000 en 100.000 inwoners'))

6. Parkstad monitor

(<http://www.parkstad-limburg.nl/pagina.php?pagid=11> of google op 'Parkstadmonitor')

Let op: de ParkstadMonitor bevat een veelheid aan gegevens. De rekenkamercommissies doen hieronder geen suggesties voor welke vragen en indicatoren precies voor welk prestatieveld benut zouden kunnen worden; zij geven slechts zoekrichtingen aan, verder nadenken en discussie over welke combinaties van gegevens bruikbaar zijn als indicatoren voor de prestatievelden van de Wmo is geboden. Mogelijk kan naar aanleiding van deze exercitie de monitor worden aangepast zodat deze voor de WMO-beleidsterreinen relevante en betrouwbare sturingsinformatie genereert.

Prestatieveld 1 Sociale samenhang en leefbaarheid

Mogelijke indicatoren zijn:

- Buurtbetrokkenheid
- Waardering kwaliteit woonomgeving
- Verloedering in de buurt
- Sociale cohesie
- Actief om leefbaarheid in de buurt te verbeteren

Dit zijn samengestelde indicatoren, dat wil zeggen dat er meerdere 'subindicatoren' of vragen onder één indicator zitten.

Ook waar het gaat om de *instrumentatie* van de doelen, zoals die in de Regionale Kadernota Wmo is weergegeven, zou de Parkstadmonitor indicatoren kunnen opleveren, bijvoorbeeld:

<i>Instrument</i>	<i>Mogelijke indicator</i>
Een evenwichtig woningbestand	Woningvoorraad
Verbetering sociale, economische en fysieke structuur achterstandswijken	Fysieke kwaliteit woonomgeving Sociale kwaliteit woonomgeving
Ontmoetingen via sport	Sport/sportbeoefening
Veiligheidsbeleid	Slachtofferschap Perceptie openbare orde en veiligheidsproblemen Onveiligheidsgevoelens en vermijdingsgedrag

Prestatieveld 2

De rekenkamercommissie heeft geen mogelijk bruikbare indicatoren aangetroffen in de Parkstadmonitor.

Prestatieveld 3

De rekenkamercommissie heeft geen mogelijk bruikbare indicatoren aangetroffen in de Parkstadmonitor.

Prestatieveld 4

Een mogelijk bruikbare indicator is 'vrijwilligerswerk' (onder 'vrijtijdsbesteding').

Prestatieveld 5

De rekenkamercommissie heeft geen mogelijk bruikbare indicatoren aangetroffen in de Parkstadmonitor.

Prestatieveld 6

In de Parkstadmonitor is onder het kopje 'Wmo' informatie opgenomen over:
woonzorgcomplexen
verpleeghuizen/verzorgingshuizen
thuiszorg

Prestatieveld 7

De rekenkamercommissie heeft geen mogelijk bruikbare indicatoren aangetroffen in de Parkstadmonitor.

Prestatieveld 8

Bruikbare gegevens zijn wellicht te vinden onder het kopje 'psychische gezondheid' (onder 'Zorg en Welzijn', over eenzaamheid en depressie)

Prestatieveld 9

De rekenkamercommissie heeft geen mogelijk bruikbare indicatoren aangetroffen in de Parkstadmonitor.

Bijlage 2 Literatuurlijst

'Are you being served? Contouren van de Wmo', Amsterdam 25 oktober 2006

Besluit individuele voorzieningen maatschappelijke ondersteuning Gemeente Heerlen 2007

Checklist invoering Wmo, VWS/VNG/Deloitte (<http://www.invoeringwmo.nl/WMO/nl-NL/Actueel/Nieuws/n061129c.htm>
of google op 'Checklist invoering Wmo')

Collegevoorstel Voortzetting regionale samenwerking, gemeente Heerlen, 6 februari 2007, reg nr. 2007/3781

Handreiking Burgerparticipatie in de Wmo, VWS/VNG/SGBO, juni 2006 versie 2 (http://www.invoeringwmo.nl/NR/ronlyres/22D34ABB-61FA-4F24-80AC-88A05FA13B75/0/wmo_burgerpart_zw.pdf
of google op 'Handreiking Burgerparticipatie in de Wmo')

Handreiking de Wmo en de rol van de raad', SGBO juni 2006 (http://www.invoeringwmo.nl/NR/ronlyres/4BE9FD3B-913B-46AD-83EC-F1CDC91328E0/0/wmo_handr_rolraad.pdf of google op 'Handreiking de Wmo en de rol van de raad')

Handreiking Prestatiegegevens Wmo, ministerie van VWS, januari 2007 (http://www.invoeringwmo.nl/NR/ronlyres/785DCE72-CEFC-49CD-96ED-B252532B623B/0/hr_prestatie_zw_wt.pdf of google op 'Handreiking prestatiegegevens Wmo')

Handreiking Verantwoordings- en controle instrumenten Wmo, VWS/VNG/Deloitte, 27 september 2005 (<http://www.invoeringwmo.nl/NR/ronlyres/66F34A50-B529-45E5-A68C-04E3B5709F1D/0/050927HandreikingVerantwoordingdef.doc>
Of google op 'Handreiking Verantwoordings- en controle instrumenten Wmo')

Model voor onderzoek klanttevredenheid Wmo, ministerie van VWS, december 2006 (http://www.invoeringwmo.nl/NR/ronlyres/5103DAEF-06D2-42BC-AB46-EC8346268A14/0/handreiking_onderzoek_zw.pdf of google op 'Model onderzoek klanttevredenheid Wmo')

Nieuwe regels betreffende maatschappelijke ondersteuning (wet Maatschappelijke ondersteuning), Tweede Kamer, vergaderjaar 2004-2005, 30131, nr. 3 (Memorie van Toelichting), pp. 2, 6, 8

Notitie Aanpak onderzoek Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), rekenkamercommissie Venlo, 09-01-2007

Plan van aanpak 4-jarenbeleidsplan Wmo (versie 2), gemeente Brunssum, april 2007

Plan van aanpak 4-jarenbeleidsplan Wmo. Gemeente Heerlen, maart 2007

Productenoverzicht maatschappelijke ondersteuning. Overzicht van gemeentelijke gefinancierde voorzieningen en/of gesubsidieerde activiteiten., gemeente Nieuwegein, 20 juni 2006 (<http://www.invoeringwmo.nl/NR/ronlyres/F7B0E392-FF53-4510-B2E4-E0612F540F36/0/productenoverzicht.pdf> of ga naar www.invoeringwmo.nl, klik op ' kennis en praktijk', klik op titel document (onder 'Gemeenten tussen 40.000 en 100.000 inwoners')

Quick-scan Wmo in Limburg. De eerste ervaringen van gemeenten en cliënten. Provincie Limburg, april 2007.

Quick scan naar sturingsmogelijkheden Wmo, rekenkamercommissie Alphen aan de Rijn, 1 september 2006

Regeling maatschappelijke ondersteuning, Stcrt 2006, 250

Regionale kadernota Wet Maatschappelijke Ondersteuning, versie 2.0 / 29 juni 2006

Van de nood een deugd maken. Beleidskader 2007-2010 Wmo, gemeente Veenendaal, december 2006

Verordening individuele voorzieningen maatschappelijke ondersteuning, gemeente Brunssum, versie 2,

Verordening individuele voorzieningen maatschappelijke ondersteuning, gemeente Heerlen, 19-09-2006, reg. nr. 2006/19480

Voorzieningenbeleid bij de WVG. Zoek de verschillen bij de tien, Parkstad Limburg Plus gemeenten, regiegroep Wmo 22-09-2006

Wet Maatschappelijke Ondersteuning Stb. 2006, 351

Wet maatschappelijke ondersteuning. Jaarplan 2007. Gemeente Veenendaal, december 2006

Wet maatschappelijke ondersteuning. Wat iedere bestuurder moet weten!, VWS/VNG/BMC, juni 2006 (http://www.invoeringwmo.nl/NR/rdonlyres/A295FC1C-83DC-494A-9927-F4121610C8DB/0/broch_wethouders_zw_wt.pdf of google op 'Wat iedere bestuurder moet weten!')

Bijlage 3 Samenstelling rekenkamercommissies Brunssum, Heerlen, Landgraaf en Voerendaal

Rekenkamercommissie Brunssum

Voorzitter:

Drs. E.J.M. Lemmens (Etienne)

Interne leden:

Dhr. M.T. de Bruin (Rien)

Dhr. L.P.G. Peters (Leo)

dhr. R.J.A. Wullschleger (Ruud)

Externe leden:

Ing. J.M.H. Lemmens MSc MBA (Joop)

Drs. J.M.M. Rompelberg RC, (Jos)

Rekenkamercommissie Heerlen

Voorzitter:

Mr. drs. J.C.M.G. van Eijs RA RC CPC (John)

Interne leden:

Drs. J.P. Bertholet (Jan)

Dhr. E.H.J. Bus (Edwin)

Dhr. M.S. Rahnama'i (Sajjad)

Extern leden:

J.M.P. Essers MBA (Jean-Paul)

Mr. C. Hermens, (Cees)

Rekenkamercommissie Landgraaf

Voorzitter:

Drs. E.J.M. Lemmens (Etienne)

Interne leden:

Drs. A.N.G.J. Boumans

Dhr. P.J.C. Mevissen (Patrick)

Dhr. M.W. Geutjes (Rien)

Externe leden:

Ing. J.M.H. Lemmens MSc MBA (Joop)

R.L.P. Stevelmans AA (Rob)

Rekenkamercommissie Parkstad-Limburg WGR+

Voorzitter:

Dr. S. Duindam (Simon)

Interne leden:

Ir. A. Coumans (Andre)

Dhr. drs. H.J.S.M. Broers (Servie)

Ir. K.M. Wolff (Karel)

Externe leden:

Mr. G. C.A.M. Dolstra-van der Oord (Gaby)

Drs. J.M.M. Rompelberg RC, (Jos)

Rekenkamercommissie Voerendaal

Voorzitter:

Mr. drs. J.C.M.G. van Eijs RA RC CPC (John)

Interne leden:

De rekenkamercommissie Voerendaal kent geen interne leden.

Extern leden:

Mr. G.C.A.M. Dolstra-van der Oord (Gaby)

J.M.P. Essers MBA (Jean-Paul)

Mr. C. Hermens, (Cees)

Secretariaat

Ambtelijk secretaris/onderzoeker:

Drs. J.M. Berkenbosch (Michael)

Mr. K. Huntjens-Theunissen (Kittie)

Open Universiteit

Athabasca 1.25

Valkenburgerweg 177

6419 AT Heerlen

Postbus 2960

6401 DL Heerlen

tel.: 045-5762477

06-13020476

email: rkcs.parkstad@hotmail.com

